

404.

Na osnovu člana 54 stav 6 Zakona o bezbjednosti hrane ("Službeni list CG", broj 57/15), Vlada Crne Gore, na sjednici od 1. marta 2018. godine, donijela je

UREDBU O INFORMISANJU POTROŠAČA O HRANI*

Predmet

Član 1

Ovom uredbom propisuju se bliži uslovi o informisanju potrošača o hrani, obavezne i druge informacije o hrani, sadržaj informacija i podataka o hrani prema vrstama i kategorijama hrane, označavanje hrane i način pružanja informacija potrošačima o hrani.

Informacije o hrani

Član 2

Informacije o hrani su informacije koje se odnose na hranu, a dostupne su krajnjem potrošaču putem etikete, drugog pratećeg materijala ili na drugi način, uključujući sredstva savremene tehnologije ili verbalne komunikacije.

Definicija hrane

Član 3

(1) Hrana je svaka supstanca ili proizvod, prerađen, djelimično prerađen ili neprerađen koji je namijenjen za ishranu ljudi ili se može očekivati da će se koristiti za ishranu ljudi.

(2) Hrana obuhvata i piće, žvakaće gume i druge supstance, uključujući i vodu koja se namjenski koristi, odnosno ugrađuje u hranu tokom proizvodnje, pripreme ili obrade i koja ispunjava na kontrolnim tačkama propisane vrijednosti parametara za vodu u skladu sa posebnim propisom kojim je uređen kvalitet vode namijenjene za ljudsku potrošnju.

(3) Hranom se ne smatraju: hrana za životinje, žive životinje, osim ako su pripremljene za stavljanje u promet, radi ishrane ljudi, biljke prije žetve, berbe ili ubiranja plodova, medicinski proizvodi u skladu sa zakonom kojim su uređeni lijekovi i medicinska sredstva, kozmetički proizvodi u skladu sa posebnim propisom, duvan i duvanski proizvodi, narkotici ili psihotropne supstance u skladu sa Jedinstvenom Konvencijom Ujedinjenih Nacija o narkoticima iz 1961. godine i Konvencije Ujedinjenih Nacija o psihotropnim supstancama iz 1971. godine, rezidue i kontaminanti.

Primjena

Član 4

Ova uredba primjenjuje se na:

- 1) pravna, fizička lica ili preduzetnike koji proizvode i/ili stavljaju hranu na tržište (u daljem tekstu: subjekat u poslovanju hranom) u svim fazama proizvodnje i stavljanja hrane na tržište, ako djelatnost koju obavljaju uključuje pružanje informacija o hrani potrošačima;
- 2) hranu namijenjenu krajnjem potrošaču uključujući hranu koja se nudi u objektima javne ishrane (restorani, kantine, ugostiteljski objekti, uključujući i vozila ili stalne i pokretne štandove, obrazovne ustanove i bolnice);
- 3) snabdijevanje pripremljenom hranom (*catering service*) i druge usluge snabdijevanja hranom;
- 4) hranu koja se prodaje na daljinu;
- 5) određenu vrstu hrane, a koja se označava u skladu sa posebnim propisima, gdje je to primjenjivo.

Značenje izraza

Član 5

Izrazi upotrijebljeni u ovoj uredbi imaju sljedeća značenja:

1) poslovanje hranom je profitabilna ili neprofitabilna djelatnost, javna ili privatna, koja se obavlja u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije hrane;

2) prodaja na malo (*retail*) je rukovanje hranom i/ili obrada, priprema i skladištenje na mjestu prodaje ili isporuke krajnjem potrošaču, uključujući distributivne centre, djelatnosti snabdijevanja pripremljenom hranom (ketering), fabričke kantine, restorane i druge usluge snabdijevanja hranom, prodavnice, distributivne centre u supermarketima i veleprodajna mjesta (wholesale outlets);

3) stavljanje na tržište (*placing on the market*) je posjedovanje hrane ili hrane za životinje u svrhu prodaje, uključujući i ponude za prodaju ili drugi oblik prenosa uz ili bez naknade, kao i prodaju, distribuciju i drugi oblik prenosa;

4) krajnji potrošač (*final consumer*) je krajnji konzument hrane koji tu hranu ne koristi ni u jednoj fazi poslovanja hranom;

5) prerada (*processing*) je zagrijavanje, dimljenje, soljenje, zrenje, sušenje, mariniranje, ekstrahovanje, presovanje ili kombinacija tih postupaka ili bilo koje djelovanje koje bitno mijenja početni proizvod;

6) neprerađeni proizvod (*unprocessed products*) je proizvod koji nije podvrgnut postupku prerade uključujući proizvod koji je podijeljen, razdvojen, odrezan, razrezan na komade, očišćen od kostiju, oguljen, usitnjen, isjeckan, očišćen, narezan, oljušten, samljeven, rashlađen, zamrznut, duboko zamrznut ili odmrznut;

7) prerađeni proizvod (*processed products*) je proizvod koji je nastao preradom neprerađenog proizvoda, a može da sadrži i sastojke koji su potrebni za njegovu proizvodnju ili koji mu daju određena specifična svojstva;

8) prehrambeni enzim je proizvod dobijen od biljaka, životinja ili mikroorganizama ili od njihovih proizvoda, uključujući proizvod dobijen procesom fermentacije upotrebom mikroorganizama koji:

- sadrži jedan ili više enzima koji mogu katalizirati specifičnu biohemijsku reakciju, i
- se dodaje hrani za tehnološku namjenu u bilo kojoj fazi proizvodnje, prerade, pripreme, obrade, pakovanja, prevoza ili skladištenja hrane;

9) prehrambeni aditivi (*food additive*) su supstance koje se ne koriste kao hrana, bez obzira na hranljivu vrijednost i nijesu karakterističan sastojak hrane, a dodaju se hrani iz tehnoloških razloga u toku proizvodnje, prerade, pripreme, obrade, pakovanja, transporta ili čuvanja, tako da direktno ili indirektno, preko međuproizvoda postaju ili mogu da postanu sastojak hrane, a aditivima se ne smatraju sljedeće supstance:

- monosaharidi, disaharidi ili oligosaharidi i hrana koja sadrži ove supstance, radi zaslađivanja;
- hrana osušena ili koncentrisana, uključujući arome dodate u proizvodnji kombinovane hrane, zbog aromatičnih ili hranljivih svojstava, ukusa, kao i sekundarnog efekta bojenja;
- za pokrivanje ili oblaganje hrane, koje nijesu sastavni dio hrane i nijesu namijenjene konzumiranju zajedno sa hranom;
- proizvodi koji sadrže pektin, a dobijaju se od osušene pulpe jabuke ili kore citrus voća ili dunja ili iz njihove mješavine dejstvom razblaženih kisjelina, koje se djelimično neutralizuju solima natrijuma ili kalijuma (tečni pektin);
- baze gume za žvakanje;
- bijeli ili žuti dekstrin, ili skrob: pečeni ili dekstriniran, modifikovan tretmanom kisjelinama ili bazama, izbijeljeni, fizički modifikovan i tretiran amilolitičkim enzimima;
- amonijum-hlorid;

- krvna plazma, jestivi želatin, hidrolizati proteina i njihove soli, proteini mlijeka i gluten;
- aminokiseline i njihove soli, koje nemaju tehnološku funkciju, izuzev glutaminske kiseline, glicina, cisteina i cistina i njihovih soli;
- kazeinati i kazein;
- inulin;

10) pomoćno sredstvo u preradi (*processing aid*) je svaka supstanca koja:

- se ne koristi kao hrana;
- se namjerno koristi u procesu prerade sirovina, hrane ili sastojaka, radi tehnoloških potreba tokom proizvodnje, obrade ili prerade;
- je nenamjerno, ali tehnološki neizbježno prisutna, kao ostatak te supstance ili njenih derivata u gotovom proizvodu, pod uslovom da ne predstavlja opasnost po zdravlje ljudi i da nema efekat u gotovom proizvodu (tehnološki efekat);

11) nosač (*carriers*) je supstanca koja se koristi za rastvaranje, razrjeđivanje, raspršivanje ili druge fizičke promjene aditiva ili aroma, prehrambenog enzima, hranjive materije (nutrijenata) i/ili drugih supstanci koje se dodaju hrani u prehrambene ili fiziološke svrhe, bez mijenjanja njene funkcije i koji nemaju tehnološko djelovanje, a služe kako bi se olakšalo postupanje sa hranom ili upotreba;

12) prehrambene arome (*flavourings*) su proizvodi koji se dodaju hrani kako bi joj dali ili promijenili miris i/ili ukus i nijesu namjenjeni za direktnu konzumaciju, a koji su proizvedeni ili se sastoje iz aromatičnih supstanci, aromatičnih preparata, aroma dobijenih termičkim postupkom, aroma dima, prekursora aroma ili drugih aroma i njihovih mješavina;

13) meso su jestivi djelovi domaćih životinja iz tač. 15 do 21 ovog stava, uključujući i krv;

14) domaći papkari su goveda (uključujući vrste Bubalus i bizoni), bivoli, svinje, ovce, koze i domaći kopitari;

15) živina su ptice iz uzgoja, uzgajane ptice i ptice koje se ne smatraju domaćim ali se uzgajaju kao domaće životinje, osim ptica neletačica;

16) lagomorfi su zečevi, kunići i glodari;

17) divljač su divlji papkari i kopitari, lagomorfi i drugi kopneni sisari koji se love za ishranu ljudi uključujući sisare koji žive na ograđenom području u uslovima slobode, odnosno u sličnim uslovima u kojima živi divljač i divlje ptice koje se love za ishranu ljudi;

18) divljač iz uzgoja su uzgajane ptice neletačice i kopneni sisari koji nijesu obuhvaćeni tačkom 16 ovog stava;

19) sitna divljač su divlje ptice i lagomorfi koji slobodno žive u prirodi;

20) krupna divljač su divlji kopneni sisari koji slobodno žive u prirodi, koji nijesu obuhvaćeni tačkom 17 ovog stava;

21) mehanički odvojeno meso (*MOM*) je meso koje je dobijeno odvajanjem mesa od kostiju, na kojima su ostali djelovi mesa poslije čišćenja mesa sa kostiju ili sa trupova živine, mehaničkim sredstvima kojima se uništava ili mijenja struktura mišićnih vlakana;

22) mesne prerađevine su svježe meso i meso usitnjeno na komadiće kome su dodati prehrambeni proizvodi, začini ili aditivi ili koje je bilo podvrgnuto postupcima koji nijesu doveli do promjene strukture mišićnih vlakana mesa i nijesu se izgubile karakteristike svježeg mesa;

23) proizvodi ribarstva su sve morske ili slatkovodne životinje (osim živih školjki, bodljokožaca, plaštaša, morskih puževa, sisara, reptila i žaba), divlje ili iz uzgoja, uključujući njihove jestive djelove ili proizvode od tih životinja;

24) proizvodi od mesa su prerađeni proizvodi koji nastaju preradom mesa ili daljom preradom prerađenih proizvoda i koji nemaju karakteristike svježeg mesa;

25) oglašavanje (*advertising*) je predstavljanje, u bilo kojem obliku u vezi sa trgovinom, poslovanjem, obrtom ili profesionalnom djelatnošću, sa ciljem promovisanja roba ili usluga, uključujući i nepokretnu imovinu, prava i obaveze;

26) objekti javne ishrane su objekti (uključujući vozila ili stalne ili pokretne standove) kao što su restorani, kantine, škole, bolnice i ugostiteljski objekti u kojima se u okviru njihove djelatnosti, hrana priprema krajnjem potrošaču za direktnu konzumaciju;

27) pakovanje (*wrapping*) je omotač ili posuda/kontejner u koji se stavlja hrana i koji je u neposrednom kontaktu sa hranom, a uključuje i sam omotač ili posudu/kontejner;

28) ambalažiranje (*packaging*) je stavljanje jednog ili više komada upakovane hrane u drugu posudu ili kontejner, uključujući i samu posudu ili kontejner;

29) upakovana hrana je svaki pojedinačni proizvod koji se kao takav prezentuje krajnjem potrošaču i ugostiteljskim objektima i objektima javne ishrane, a koji se sastoji od hrane i pakovanja u koje je hrana stavljena prije ponude za prodaju, bez obzira da li pakovanje u potpunosti ili djelimično zatvara hranu tako da sadržaj ne može biti promijenjen bez otvaranja ili promjene pakovanja, a koja ne uključuje hranu upakovanu na prodajnom mjestu na zahtjev krajnjeg potrošača ili upakovanu za direktnu prodaju;

30) sastojak je supstanca ili proizvod, uključujući prehrambene arome, aditive, enzime i bilo koji sastavni dio složenog sastojka koji se koristi u proizvodnji ili pripremi hrane i koji se nalazi u gotovom proizvodu čak i u izmijenjenom obliku, osim rezidua;

31) složeni sastojak je sastojak koji je proizveden od više sastojaka;

32) glavni sastojak je sastojak ili sastojci hrane koji čine više od 50 % te hrane ili koji potrošači uobičajeno dovode u vezu sa nazivom hrane, kao i za koje se u većini slučajeva zahtijeva navođenje količine;

33) mjesto porijekla je mjesto koje se navodi kao mjesto iz kojeg potiče hrana, a koje nije zemlja porijekla u skladu sa zakonom kojim se uređuju carine, s tim što se ime i adresa, odnosno naziv i sjedište subjekta u poslovanju hranom koje se navodi na etiketi ne smatra zemljom porijekla ili mjestom porijekla hrane u skladu sa ovom uredbom;

34) zemlja porijekla hrane je zemlja porijekla hrane u skladu sa zakonom kojim se uređuju carine;

35) etiketa je bilo koja oznaka, robna marka, žig (pečat), znak, slikovni ili drugi opisni prikaz, pisan, štampan, naslikan matricom, označen, reljefno nanesen ili utisnut ili pričvršćen na pakovanje ili posudu/ambalažu/kontejner za hranu;

36) označavanje su sve riječi, podaci, trgovačka oznaka (trade mark), nazivi robnih marki, slikovni prikazi ili simboli koji se odnose na hranu, a nalaze se na pakovanju/ambalaži, pratećem dokumentu, obavještenju, etiketi, obruču ili privesku koje prate hranu ili se odnose na tu hranu;

37) vidno polje (*field of vision*) su sve površine na pakovanju na kojima se može pročitati tekst sa jedne tačke gledanja;

38) glavno vidno polje (*principal field of vision*) je vidno polje pakovanja koje potrošač vidi na prvi pogled prilikom kupovine i koje mu omogućava da odmah prepozna proizvod i njegova svojstva ili prirodu, naziv robne marke tog proizvoda, a ako pakovanje ima nekoliko jednakih vidnih polja, glavno vidno polje je ono koje je odabrao subjekat u poslovanju hranom;

39) čitljivost (*legibility*) je fizički izgled informacija, koje su vizuelno dostupne potrošaču i koju određuju između ostalog veličina slova, razmak između slova, razmak između redova, širina poteza, vrsta boje, oblik pisma, odnos širine i visine slova, površina materijala i izraženi kontrast između štampe/otiska i pozadine;

40) propisani naziv hrane je naziv hrane koji je utvrđen propisima o hrani ili u slučaju odsustva propisanog naziva, nazivom utvrđenim propisom u zemlji u kojoj se hrana prodaje krajnjem potrošaču ili ugostiteljskim objektima i objektima javne ishrane;

41) uobičajeni naziv (*customary name*) je naziv hrane koji su potrošači, u zemlji u kojoj se hrana prodaje, prihvatili kao naziv te hrane, bez dodatnih objašnjenja;

42) opisni naziv hrane je naziv kojim se opisuje hrana i njena upotreba prema potrebi, koji je dovoljno jasan da potrošači znaju njenu stvarnu prirodu i da je razlikuju od drugih proizvoda sa kojim bi se mogla zamijeniti;

43) datum minimalnog roka trajanja je datum do kojeg hrana zadržava svoja posebna svojstva ako se čuva na pravilan način;

44) hranljiva materija (nutrient) je protein, ugljeni hidrat, masti, vlakna, natrijum, vitamini i minerali iz Priloga 13 (dio A tačka 1), kao i supstance koje pripadaju ili su sastavni dio jedne od tih materija;

45) proizvedeni nanomaterijal je svaki namjerno proizvedeni materijal koji ima jednu ili više dimenzija veličine 100 nm ili manje, ili koji se sastoji od odvojenih funkcionalnih djelova u unutrašnjosti ili na površini, od kojih mnogi imaju jednu ili više dimenzija veličine 100 nm ili manje, uključujući strukture, aglomerate i agregate koji mogu biti veći od 100 nm, ali zadržavaju svojstva koja su karakteristična nano veličini (svojstva povezana sa velikim specifičnim površinama materijala koji se uzimaju u obzir i/ili specifična fizičko-hemijska svojstva koja se razlikuju od svojstava istih materijala koja nijesu nano oblici iako su izrađeni od istoga materijala);

46) sredstva komunikacije na daljinu su sredstva koja se mogu koristiti za zaključivanje poslova između dobavljača i potrošača, bez istovremene fizičke prisutnosti;

47) nutritivna deklaracija ili označavanje nutritivne vrijednosti (nutrition declaration or nutrition labeling) su informacije o:

- energetske vrijednosti; ili

- energetske vrijednosti i jednoj ili više hranljivih materija:

- a) masti (zasićene, mono-nezasićene i poli-nezasićene);

- b) ugljenih hidrata (šećera, poliola, skroba);

- c) soli;

- d) vlakana;

- e) proteina;

- f) bilo kojeg vitamina ili minerala datog u Prilogu 13 (Dio A tačka 1) koji je prisutan u značajnoj količini u skladu sa Prilogom 13 (Dio A tačka 2);

48) masti (fat) su ukupni lipidi uključujući fosfolipide;

49) zasićene masne kisjeline (saturated) su masne kisjeline bez dvostrukih veza;

50) trans masne kisjeline (trans fat) su masne kisjeline sa najmanje jednom nekonjugovanom (odnosno barem jednom prekinutom metilenskom grupom) ugljenik-ugljenik dvostrukom vezom u trans konfiguraciji;

51) mono-nezasićene masne kisjeline (mono-unsaturates) su masne kisjeline sa jednom cis dvostrukom vezom;

52) poli-nezasićene masne kisjeline (polyunsaturates) su masne kisjeline sa dvije ili više cis, cis-metilen prekinutih dvostrukih veza;

53) ugljeni hidrati(carbohydrate) su svi ugljeni hidrati koji se metabolišu u ljudskom organizmu, uključujući polirole;

54) šećeri (sugars) su svi monosaharidi i disaharidi prisutni u hrani, osim poliola;

55) polioli (polyols) su alkoholi koji sadrže više od dvije hidroksilne grupe;

56) proteini (protein) su sadržaj proteina koji se izračunava formulom: protein = ukupni azot po Kjeldahlu azot x 6,25;

57) so (salt) je ekvivalent sadržaja soli koji se izračunava formulom: so = natrijum x 2,5;

58) vlakna (fibre) su polimeri ugljenih hidrata sa tri ili više monomernih jedinica, koji nijesu svarljivi i koji se ne apsorbuju u tankom crijevu, a pripadaju jednoj od sljedećih kategorija:

- jestivim polimerima ugljenih hidrata koji su prirodno prisutni u hrani;

- jestivim polimerima ugljenih hidrata koji su dobijeni iz sirove hrane fizičkim, enzimskim ili hemijskim postupkom i koji imaju koristan fiziološki uticaj za koji postoje opšte prihvaćeni naučni dokazi;
- jestivim sintetičkim polimerima ugljenih hidrata koji imaju koristan fiziološki uticaj za koji postoje opšte prihvaćeni naučni dokazi;

59) prosječna vrijednost (*average value*) je vrijednost koja predstavlja količinu nutritijenata (hranljivih materija) koje sadrži određena hrana i koja odražava odstupanja stvarne vrijednosti uzrokovane sezonskim promjenama, načinima ishrane i drugim činiocima.

Značaj informacija o hrani

Član 6

Informacijama o hrani u skladu sa potrebama i različitim percepcijama potrošača, obezbjeđuje se:

- 1) visok nivo zaštite zdravlja i interesa potrošača;
- 2) pomoć pri izboru hrane i bezbjedna upotreba, odnosno korišćenje hrane, uzimajući u obzir zdravstvene, ekonomske, socijalne, etičke i druge okolnosti;
- 3) nesmetano funkcionisanje tržišta;
- 4) slobodan protok i stavljanje na tržište proizvedene hrane; i
- 5) promocija kvalitetnih proizvoda.

Praksa poštenog informisanja

Član 7

(1) Subjekt u poslovanju hranom dužan je da na hrani navede informacije koje moraju biti tačne, jasne i lako razumljive i koje ne smiju biti obmanjujuće, a naročito:

- 1) u pogledu karakteristika hrane: vrste, identiteta (naziv, ime), svojstava, sastava, količine, roka trajanja, zemlje ili mjesta porijekla i metoda prerade ili proizvodnje;
- 2) pripisivanjem hrani svojstava ili osobina koje ta hrana nema;
- 3) ukazivanjem na posebne karakteristike hrane kada u stvarnosti sva slična hrana posjeduje te karakteristike, posebnim isticanjem prisutnosti ili odsutnosti određenih sastojaka i/ili hranljivih materija (nutrijenata);
- 4) ukazivanjem izgledom, opisom ili slikovnim prikazom prisutnosti određene hrane ili sastojka, kada je u stvarnosti sastojak koji je inače prirodno prisutan ili se koristi u toj hrani, zamijenjen drugim sastavnim dijelom ili drugim sastojkom.

(2) Subjekt u poslovanju hranom može označavati prirodne mineralne vode i hranu za posebne prehrambene potrebe na način kojim se iskazuju svojstva prevencije, terapije i/ili liječenja bolesti ljudi i/ili upućuje na takva svojstva u skladu sa propisima kojim su uređene prirodne mineralne vode i hrana za posebne prehrambene potrebe.

(3) Odredbe st. 1 i 2 ovog člana primjenjuju se i na reklamiranje i prezentaciju hrane, posebno na njen oblik, izgled ili pakovanje, materijale koji se koriste za pakovanje, način na koji je dizajnirana ili okruženje u kojem je izložena.

Obaveze subjekata u poslovanju hranom

Član 8

(1) Subjekt u poslovanju hranom koji proizvodi hranu, pod čijim imenom ili nazivom se hrana stavlja na tržište, dužan je da na hrani navede informacije o hrani.

(2) Subjekt iz stava 1 ovog člana i uvoznik odgovorni su za informacije o hrani.

(3) Subjekt iz stava 1 ovog člana dužan je da za hranu iz člana 4 stav 1 tačka 2 ove uredbe obezbijedi informacije o hrani u skladu sa ovom uredbom.

(4) Subjekti u poslovanju hranom koji stavljaju na tržište hranu (trgovci) ne smije stavljati na tržište hranu koja ne sadrži informacije u skladu sa ovom uredbom.

(5) Subjekti iz stava 2 ovog člana ne smiju mijenjati informacije o hrani ukoliko bi te informacije mogle da dovedu krajnjeg potrošača u zabludu ili na bilo koji drugi način ugroze nivo zaštite potrošača i mogućnost potrošača da bude pravilno informisan pri odabiru hrane.

(6) Subjekti iz stava 2 ovog člana dužni su da hranu koju stavljaju na tržište označe u skladu sa ovom uredbom i drugim propisima koji se odnose na označavanje hrane.

(7) Subjekti iz stava 2 ovog člana, za neupakovanu hranu iz člana 4 stav 1 tačka 2 ove uredbe, dužni su da krajnjem potrošaču obezbijede obavezne informacije o hrani prilikom prodaje ili isporuke, prema potrebi.

(8) Subjekti iz stava 2 ovog člana dužni su da na upakovanu hranu navedu obavezne podatke o hrani na pakovanju ili etiketi ili dokumentima koji prate tu hranu namijenjenu:

1) krajnjem potrošaču koja se stavlja na tržište prije prodaje krajnjem potrošaču, ukoliko nije namijenjena za prodaju objektima javne ishrane iz člana 4 stav 1 tačka 2 ove uredbe;

2) objektima javne ishrane iz člana 4 stav 1 tačka 2 ove uredbe za pripremu, obradu, raspodjelu ili rezanje.

(9) Subjekti iz stava 2 ovog člana koji prezentuju upakovanu hranu, radi stavljanja na tržište, dužni su da obezbijede na spoljašnjoj ambalaži podatke iz člana 9 stav 3 tač. 1, 6, 7 i 8 ove uredbe.

(10) Subjekti iz stava 2 ovog člana koji isporučuju hranu drugim subjektima u poslovanju hranom i koja nije namijenjena krajnjem potrošaču ili objektima javne ishrane iz člana 4 stav 1 tačka 2 ove uredbe, dužni su da obezbijede tim subjektima dovoljno informacija u skladu sa ovom uredbom.

Obavezne informacije

Član 9

(1) Obavezne informacije o hrani obuhvataju informacije o:

1) identitetu, sastavu, svojstvima ili drugima karakteristikama hrane;

2) zaštiti zdravlja potrošača i bezbjednoj upotrebi hrane u odnosu na:

a) sastav koji može biti štetan za zdravlje određenih grupa potrošača;

b) trajnost, čuvanje i bezbjednu upotrebu;

c) uticaj na zdravlje, uključujući rizike i posljedice koje se odnose na način konzumiranja hrane koji mogu biti opasni i štetni za zdravlje;

3) hranljivim svojstvima koje omogućavaju potrošačima da budu informisani pri odabiru, uključujući potrošače sa posebnim prehrambenim potrebama.

(2) Informacijama iz stava 1 ovog člana, omogućava se informisanost potrošača prilikom odabira hrane, pri čemu se uzimaju u obzir potrebe većine potrošača za određenim informacijama koje za njih imaju značajnu vrijednost ili opšte prihvaćenu korist za potrošače.

(3) Subjekt u poslovanju hranom dužan je da na hranu navede sljedeće podatke:

1) naziv hrane;

2) spisak sastojaka;

3) sve sastojke ili pomoćne supstance (materije) u procesu proizvodnje iz Priloga 1 ili koje su dobijene od supstanci (materija) ili proizvoda koji mogu da izazovu alergije ili intolerancije, ako su upotrijebljeni u procesu proizvodnje ili pripreme hrane i koji su prisutni u gotovom proizvodu, uključujući i njihov promijenjeni oblik;

4) količinu sastojaka ili kategorije sastojaka;

5) neto količinu hrane;

6) datum minimalnog roka trajanja ili "upotrijebiti do ____ (datum)";

7) posebne uslove čuvanja i/ili upotrebe;

8) naziv i sjedište, odnosno ime i adresu subjekata iz člana 8 stav 2 ove uredbe;

9) zemlju porijekla ili mjesto porijekla u skladu sa članom 20 ove uredbe;

10) uputstvo za upotrebu ili pripremu hrane koju nije moguće pravilno upotrijebiti bez uputstva;

11) stvarnu jačinu alkohola po volumenu, za pića koja sadrže više od 1,2 % vol. alkohola;

12) nutritivnu deklaraciju (označavanje nutritivnih vrijednosti).

(4) Podaci iz stava 3 ovog člana navode se riječima i brojevima koji se mogu dodatno označiti piktogramima ili simbolima u skladu sa članom 28 ove uredbe.

(5) Pored podataka iz stava 3 ovog člana za određenu vrstu ili kategoriju hrane, obavezno je navođenje i dodatnih obaveznih informacija iz Priloga 2.

(6) Neto količina hrane izražava se propisanim mjernim jedinicama.

(7) Obavezne informacije za upakovanu hranu, treba budu lako uočljive i moraju se nalaziti na pakovanju ili na etiketi koja je pričvršćena za pakovanje/ambalažu.

Prezentovanje obaveznih informacija

Član 10

(1) Obavezne informacije o hrani prilikom prezentovanja navode se na vidnom mjestu, tako da budu lako uočljive, jasno čitljive i prema potrebi neizbrisive i ne smiju biti skrivene, prekrivene ili prekinute drugim pisanim ili slikovnim prikazima ili drugim materijalom.

(2) Obavezni podaci iz člana 9 stav 3 ove uredbe, prikazani na pakovanju ili na etiketi koja je na pakovanju pričvršćena, moraju biti utisnuti na pakovanje ili na etiketi na način da su jasno čitljivi i ispisani slovima veličine 1,2 mm ili veće u skladu sa Prilogom 3 i u skladu sa posebnim propisom za određenu hranu.

(3) U slučaju pakovanja, posuda ili kontejner čija je površina manja od 80 cm², visina slova mora da bude 0,9 mm ili veća.

(4) Podaci iz člana 9 stav 3 tač. 1, 5 i 11 ove uredbe moraju se nalaziti u istom vidnom polju.

(5) Odredba stava 4 ovog člana ne primjenjuju se nastaklene boce, ambalažu ili kontejnere iz člana 11 st. 1 i 2 ove uredbe.

Izostavljanje obaveznih informacija

Član 11

(1) Na staklenim bocama koje su namijenjene ponovnoj upotrebi i koje imaju neizbrisive oznake, a nemaju etiketu, obruč ili privezak navode se samo podaci iz člana 9 stav 3 tač. 1, 3, 5, 6 i 12 ove uredbe.

(2) U slučaju pakovanja, posuda ili kontejner čija je površina manja od 10 cm, na pakovanju ili etiketi navode se samo podaci iz člana 9 stav 3 tač. 1, 3, 5 i 6 ove uredbe, a podaci iz člana 9 stav 3 tačka 2 ove uredbe navode se na drugi način ili se daju na uvid na zahtjev potrošača.

(3) Podaci iz člana 9 stav 3 tačka 12 ove uredbe ne navode se na hranu datu u Prilogu 4, osim u slučajevima utvrđenim posebnim propisima kojima se zahtijeva obavezna nutritivna deklaracija.

(4) Za pića koja sadrže više od 1,2 % vol. alkohola ne navode se podaci iz člana 9 stav 3 tač. 2 i 12 ove uredbe.

Naziv hrane

Član 12

(1) Subjekt u poslovanju hranom može da stavlja na tržište samo hranu sa propisanim nazivom, a ukoliko propisani naziv ne postoji, naziv hrane mora da odgovara njenom uobičajnom nazivu ili ako uobičajni naziv ne postoji ili se ne koristi navodi se opisni naziv.

(2) Subjekt u poslovanju hranom može da stavlja na tržište hranu pod nazivom pod kojim se ta hrana proizvodi i stavlja na tržište, samo ako taj naziv omogućava potrošaču potpuno saznanje o vrsti hrane i jasnu razliku od hrane sa kojom bi je mogli zamijeniti.

(3) U slučaju da naziv hrane iz stava 2 ovog člana ne omogućava potpuno saznanje o vrsti hrane i jasnu razliku od hrane sa kojom bi je potrošači mogli zamijeniti, naziv pod kojim se hrana stavlja na tržište treba da prate i druge opisne informacije koje se moraju nalaziti u neposrednoj blizini naziva hrane.

(4) Izuzetno od st. 2 i 3 ovog člana naziv pod kojim se ta hrana proizvodi i stavlja na tržište zemlje proizvođača, ne smije se stavljati na tržište, ako se hrana na koju se odnosi taj naziv razlikuje po svom sastavu ili tehnologiji proizvodnje od hrane poznate pod tim nazivom u Crnoj Gori, a opisne informacije nijesu dovoljne i ne obezbjeđuju tačno informisanje potrošača.

(5) Naziv hrane ne smije se zamijeniti nazivom hrane koji je zaštićen nazivom robne marke ili izmišljenim nazivom u skladu sa zakonom.

(6) Subjekat u poslovanju hranom dužan je da uz naziv hrane navede i obavezne podatke koji moraju pratiti naziv hrane u skladu sa Prilogom 5.

Spisak sastojaka hrane

Član 13

(1) Subjekat u poslovanju hranom dužan je da na etiketi ili pakovanju, prije navođenja sastojaka navede riječ "sastojci".

(2) Spisak sastojaka hrane treba da sadrži sve sastojke hrane koji se navode prema opadajućem redosljedu u odnosu na težinu koja je izmjerena u vrijeme njihove upotrebe u proizvodnji hrane.

(3) Sastojci se navode pod njihovim nazivom u skladu sa članom 12 ove uredbe i Prilogom 5, ako je primjenljivo.

(4) Sastojci koji su prisutni u obliku proizvedenih nanomaterijala moraju biti jasno naznačeni u spisku sastojaka i nakon naziva tih sastojaka u zagradi se mora navesti riječ "nano".

(5) Sastojci hrane iz st. 1 i 2 ovog člana navode se i označavaju u skladu sa Prilogom 6.

Izuzeci za navođenje sastojaka hrane

Član 14

(1) Spisak sastojaka hrane ne navodi se za:

1) svježe voće i povrće, (uključujući i krompir), koje nije oljušteno, rezano ili obrađeno na sličan način;

2) gaziranu vodu u čijem se opisu navodi da je gazirana;

3) fermentisano sirće koje je proizvedeno isključivo od jedne sirovine, pod uslovom da nije dodat nijedan drugi sastojak;

4) sir, maslac, fermentisano mlijeko i pavlaku kojima nijesu dodati drugi sastojci, osim mliječnih sastojaka, prehrambenih enzima i mikrobnih kultura neophodnih za njihovu proizvodnju ili, u slučaju sira, osim soli koja je potrebna za proizvodnju svježeg i topljenog sira;

5) hranu koja se sastoji od samo jednog sastojka, kod koje je naziv hrane jednak nazivu sastojka hrane ili naziv hrane omogućava jasno prepoznavanje prirode sastojka.

(2) Na spisku sastojaka hrane ne navode se sastavni djelovi hrane i to:

1) sastavni djelovi sastojaka koji su privremeno izdvojeni tokom procesa proizvodnje, a nakon toga ponovo vraćeni u količini koja nije veća od originalnog dijela;

2) prehrambeni aditivii enzimi:

a) koji su u određenoj hrani prisutni samo zato što se nalaze u jednom ili više sastojaka te hrane u skladu sa posebnim propisom o aditivima, pod uslovom da nemaju nikakvu tehnološku funkciju u gotovom proizvodu; ili

b) koji se koriste kao pomoćne supstance u postupku proizvodnje;

3) nosači i supstance koji nijesu prehrambeni aditivi ali se koriste na isti način i u iste svrhe kao nosači i koji se koriste samo u tačno određenim količinama;

4) supstance koje nijesu prehrambeni aditivi i koji se koriste na isti način i u iste svrhe kao dodaci u procesu proizvodnje i prisutni su u gotovom proizvodu i u izmijenjenom obliku;

5) voda:

- a) ako se koristi u postupku proizvodnje isključivo za rekonstituciju sastojka koji se koriste u koncentrovanom ili dehidriranom obliku; ili
- b) u slučaju tečnog medija koji se obično ne konzumira.

Označavanje supstanci ili proizvoda koji izazivaju alergije ili intolerancije

Član 15

- (1) Sastojci ili proizvodi koji mogu da izazovu alergije ili intolerancije dati su u Prilogu 1.
- (2) Subjekt u poslovanju hranom koji proizvodi i/ili stavlja na tržište hranu dužan je da prilikom označavanja hrane navede informacije o sastojcima ili proizvodima koji mogu da izazovu alergije ili intolerancije na sljedeći način:
 - 1) u spisak sastojaka iz člana 13 stav 1 ove uredbe sa tačnim nazivom supstance ili proizvoda u skladu sa Prilogom 1; ili
 - 2) naziv supstance ili proizvoda iz Priloga 1 navodi se različito od ostalih sastojaka hrane (različitim slovima, stilovima ili bojom u pozadini).
- (3) Ako hrana nije označena spiskom sastojaka, sastojci ili pomoćne supstance iz stava 1 ovog člana navode se riječju "sadrži" iza koje se navodi naziv supstance ili proizvoda iz Priloga 1.
- (4) Ako neki sastojci ili pomoćne supstance u procesu proizvodnje hrane potiču od jedne supstance ili proizvoda iz Priloga 1, navodi se svaki sastojak ili pomoćna supstanca koja je upotrijebljena u postupku proizvodnje.
- (5) Sastojci ili pomoćne supstance iz stava 1 ovog člana ne navode se ako naziv hrane jasno upućuje na tu supstancu ili proizvod.

Navođenje količine sastojaka

Član 16

- (1) Subjekt u poslovanju hranom dužan je da prilikom označavanja hrane navede količine sastojka ili kategorije sastojaka koji su upotrijebljeni u proizvodnji ili pripremi hrane i to kada su sastojci ili kategorije sastojaka:
 - 1) navedeni u nazivu hrane ili ih potrošač uobičajeno povezuje sa tim nazivom;
 - 2) istaknuti na etiketi riječima, slikama ili grafičkim prikazima; ili
 - 3) osnova za razlikovanje od druge hrane sa kojima bi se mogla zamijeniti zbog naziva ili izgleda.
- (2) Količine sastojaka iz stava 1 ovog člana navode se u skladu sa Prilogom 7.

Navođenje neto količina

Član 17

- (1) Subjekt u poslovanju hranom dužan je da neto količinu hrane iskazuje u litrima, centilitrima ili mililitrima za tečnu hranu (zapremina) ili u kilogramima ili gramima drugu hranu (masa).
- (2) Neto količina hrane navodi se u skladu sa Prilogom 8.

Datum minimalnog roka trajanja hrane, "upotrijebiti do _____ (datum)" i datum zamrzavanja

Član 18

- (1) Subjekt u poslovanju hranom dužan je da prilikom označavanja brzo kvarljive hrane zbog mikrobiološke opasnosti i koja nakon kraćeg perioda predstavlja direktnu opasnost za zdravlje ljudi, datum minimalnog roka trajanja zamijeni "upotrijebiti do _____" datumom, nakon čijeg isteka se hrana smatra nebezbednom u skladu sa Zakonom o bezbednosti hrane.
- (2) Subjekt u poslovanju hranom dužan je da prilikom označavanja hrane datum minimalnog trajanja hrane, "upotrijebiti do _____" datum i datum zamrzavanja navede u skladu sa Prilogom 9.

Uslovi čuvanja ili upotrebe hrane

Član 19

(1) Subjekt u poslovanju hranom dužan je da prilikom označavanja hrane navede na pakovanju ili etiketi propisane uslove čuvanja i/ili upotrebe hrane.

(2) Nakon otvaranja pakovanja, radi obezbjeđivanja odgovarajućeg načina čuvanja ili upotrebe hrane, na pakovanju, odnosno etiketi navode se uslovi čuvanja i/ili rok za konzumaciju hrane, prema potrebi.

Zemlja ili mjesto porijekla hrane

Član 20

(1) Subjekt u poslovanju hranom dužan je da na hrani koja je označena u skladu sa zakonom kojim su uređene šeme kvaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, navede na pakovanju ili etiketi i zemlju porijekla ili mjesto porijekla hrane.

(2) Zemlja porijekla ili mjesto porijekla hrane obavezno se navode:

1) ako bi izostavljanje tog podatka moglo dovesti potrošača u zabludu u pogledu stvarne zemlje porijekla ili mjesta porijekla hrane, a posebno ako bi informacije na hrani (etiketi) ili koje prate hranu ukazivale da hrana potiče iz druge zemlje porijekla ili mjesta porijekla;

2) za određene vrste mesa u skladu sa Prilogom 10.

(3) Ako se zemlja porijekla ili mjesto porijekla razlikuju od zemlje porijekla ili mjesta porijekla glavnog sastojka hrane, navodi se i zemlja porijekla ili mjesto porijekla glavnog sastojka hrane.

Uputstva za upotrebu hrane

Član 21

Subjekt u poslovanju hranom dužan je da pri označavanju hrane na pakovanju ili etiketi navede uputstvo za upotrebu hrane na način kojim se omogućava adekvatno korišćenje hrane.

Jačina alkohola

Član 22

(1) Jačina alkohola za pića iz carinskih tarifnih brojeva 22 04 označava se u skladu sa posebnim propisom.

(2) Stvarna jačina alkohola po volumenu za pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola, osim pića iz stava 1 ovog člana, navodi se u skladu sa Prilogom 11.

Sadržaj nutritivne deklaracije

Član 23

(1) Subjekt u poslovanju hranom dužan je da pri označavanju hrane na pakovanju ili etiketi navede obaveznu nutritivnu deklaraciju koja sadrži sljedeće podatke:

1) energetska vrijednost; i

2) količinu masti, zasićenih masti, ugljenih hidrata, šećera, proteina i soli.

(2) U neposrednoj blizini obavezne nutritivne deklaracije može se nalaziti, prema potrebi i navod da je "sadržaj soli isključivo posljedica prisustva prirodnog natrijuma".

(3) Obavezna nutritivna deklaracija može da sadrži i podatke o količinama jedne ili više hranljivih supstanci:

1) mononezasićenih masnih kisjelina;

2) polinezasićenih masnih kisjelina;

3) poliola;

4) skroba;

5) vlakana;

6) vitamina ili minerala sa preporučenim unosom iz Priloga 12 Dio A tačka 1 koji su prisutni u značajnim količinama, u skladu sa Prilogom 12 Dio A tačka 2.

(4) Ako označavanje upakovane hrane uključuje obaveznu nutritivnu deklaraciju iz st. 1 i 2 ovog člana, u njoj se mogu ponoviti podaci o:

- 1) energetske vrijednosti; ili
- 2) energetske vrijednosti zajedno sa količinama masti, zasićenih masnih kiselina, šećera i soli.

(5) Izuzetno od člana 30 stav 1 ove uredbe, ako se proizvodi iz člana 11 stav 4 ove uredbe označavaju obaveznom nutritivnom deklaracijom navodi se samo energetska vrijednost.

(6) Izuzetno od člana 30 stav 1 ove uredbe, ako se hrana označava obaveznom nutritivnom deklaracijom u skladu sa članom 32 ove uredbe navodi se samo:

- 1) energetska vrijednost; ili
- 2) energetska vrijednost zajedno sa količinama masti, zasićenih masnih kiselina, šećera i soli.

Energetska vrijednost hrane

Član 24

(1) Energetska vrijednost hrane navodi se na oznaci izračunavanjem u skladu sa Prilogom 13.

(2) Podaci o energetske vrijednosti i količini hranljivih supstanci iz člana 23 ove uredbe su podaci o energetske vrijednosti i količini hranljivih supstanci hrane u prodaji, a mogu se odnositi na hranu nakon pripreme, prema potrebi, pod uslovom da su uputstva za pripremu detaljna i da se informacije odnose na hranu pripremljenu za konzumaciju.

(3) Energetska vrijednost je prosječna vrijednost koja se zasniva na:

- 1) analizi hrane od strane proizvođača;
- 2) izračunavanju iz poznatih ili stvarnih prosječnih vrijednosti upotrijebljenih sastojaka; ili
- 3) proračunu iz opšte utvrđenih i prihvaćenih informacija.

Izražavanje nutritivne vrijednosti hrane na 100 g ili na 100 ml

Član 25

(1) Energetska vrijednost i količine hranljivih supstanci iz člana 23 ove uredbe izražavaju se upotrebom mjernih jedinica u skladu sa Prilogom 14.

(2) Energetska vrijednost i količine hranljivih supstanci iz člana 23 ove uredbe izražavaju se na 100 g ili na 100 ml.

(3) Podaci o vitaminima i mineralima navode se u skladu sa stavom 2 ovog člana i dodatno se navodi procenat preporučenog unosa u skladu sa na Prilogom 12 Dio A tačka 1 na 100 g ili na 100 ml.

(4) Energetska vrijednost i količine hranljivih supstanci iz člana 23 ove uredbe mogu se, prema potrebi, navoditi u skladu sa stavom 2 ovog člana i kao procenat preporučenog unosa u skladu sa Prilogom 12 Dio B, na 100 g ili na 100 ml.

(5) Ako se energetska vrijednost i količine hranljivih supstanci navode u skladu sa stavom 4 ovog člana u neposrednoj blizini tog navoda dodaje se i navod: "Preporučeni unos za prosječno odraslo lice 8400 kJ/2000 kcal".

Izražavanje nutritivne vrijednosti hrane po obroku i/ili po jedinici konzumacije

Član 26

(1) Energetska vrijednost i količina hranljivih supstanci iz člana 23 ove uredbe može se izraziti po obroku i/ili jedinici konzumacije koju potrošač može lako prepoznati, pod uslovom da su obroci ili jedinica konzumacije kvantifikovani na etiketi i da je na pakovanju naveden broj obroka i/ili jedinica konzumacije u sljedećim slučajevima:

- 1) iz člana 25 stav 2 ove uredbe;
- 2) iz člana 25 stav 3 ove uredbe u pogledu količina, vitamina i minerala;

3) iz člana 25 stav 4 ove uredbe.

(2) Izuzetno od člana 25 stav 2 ove uredbe, u slučajevima iz člana 23 stav 4 tačka 2 ove uredbe količina hranljivih supstanci i/ili procenat preporučenog unosa iz Priloga 12 Dio B mogu se izraziti samo po obroku ili jedinici konzumacije, a kada su količine hranljivih supstanci izražene samo po obroku ili jedinici konzumacije u skladu sa stavom 1 ovog člana, energetska vrijednost se izražava na 100 g ili 100 ml i po obroku ili jedinici konzumacije.

(3) Izuzetno od člana 25 stav 2 ove uredbe, u slučajevima iz člana 23 stav 6 ove uredbe energetska vrijednost i količina hranljivih supstanci i/ili procenat preporučenog unosa iz Priloga 12 Dio B, mogu se navesti samo po obroku ili jedinici konzumacije.

(4) Obrok ili jedinice konzumacije navode se u neposrednoj blizini nutritivne deklaracije.

Prezentacija nutritivne vrijednosti

Član 27

(1) Podaci o nutritivnim vrijednostima iz člana 23 st. 1, 2 i 3 ove uredbe moraju se prezentovati jasno, zajedno u istom vidnom polju i redoslijedom utvrđenim Prilogom 14, ukoliko je to moguće.

(2) Podaci iz stava 1 ovog člana mogu se prezentovati u obliku tablice sa brojevima ako je to prostorno moguće ili, ako nije moguće, navode se u linijskom obliku.

(3) Podaci o nutritivnim vrijednostima iz člana 23 stav 4 ove uredbe mogu se prezentovati u glavnom vidnom polju slovima veličine u skladu sa članom 10 stav 2 ove uredbe i mogu se navoditi i u obliku različitom od stava 2 ovog člana.

(4) Podaci o nutritivnim vrijednostima iz člana 23 st. 5 i 6 ove uredbe, mogu se prezentovati u obliku različitom od stava 2 ovog člana.

(5) Ako su energetska vrijednost ili količina hranljivih supstanci u hrani zanemarljivi, informacije o nutritivnoj vrijednosti mogu se zamijeniti navođenjem riječi: "sadrži zanemarljive količine..." u neposrednoj blizini nutritivne deklaracije, ako ona postoji.

Dodatni oblici navođenja i prezentovanja nutritivne vrijednosti

Član 28

Pored izražavanja nutritivne vrijednosti iz člana 25 st. 2 i 4, člana 26 i člana 27 stav 2 ove uredbe energetska vrijednost i količina hranljivih supstanci iz člana 23 ove uredbe, mogu se izraziti i dodatnim oblicima i/ili prezentovati upotrebom grafičkih oblika ili simbola uz riječi ili brojeve, ako:

- 1) su zasnovani na pouzdanom i naučno utemeljenom istraživanju potrošača i ne dovode potrošača u zabludu, u skladu sa članom 7 ove uredbe;
- 2) su rezultat savjetovanja sa grupama potrošača i zainteresovanih strana;
- 3) olakšavaju potrošaču upoznavanje u vezi doprinosa i važnosti hrane koja je dio ishrane u smislu energetske vrijednosti i hranljivih supstanci;
- 4) su potkrijepljeni sa validnim naučnim dokazima o razumijevanju takvih oblika izražavanja ili prezentovanja od strane prosječnog potrošača;
- 5) su objektivni i nijesu diskriminatorni;
- 6) su usaglašeni sa preporučenim unosima iz Priloga 12 ili ako oni ne postoje, zasnovani su na opšteprihvaćenim naučnim mišljenjima o unosima energije i hranljivih materija;
- 7) njihova primjena ne sprječava slobodu kretanja roba.

Izuzeci od označavanja nutritivne vrijednosti

Član 29

(1) Označavanje nutritivne vrijednosti u skladu sa čl. 23 do 28 ove uredbe ne primjenjuje se na:

- 1) suplemente; i
- 2) prirodne mineralne vode.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana označavanje nutritivne vrijednosti u skladu sa čl. 23 do 28 ove uredbe primjenjuje se za hranu utvrđenu propisom o zahtjevima za stavljanje na tržište hrane za posebne prehrambene potrebe.

Dobrovoljne informacije

Član 30

(1) Subjekt u poslovanju hranom, za hranu za koju se ne navode obavezne informacije iz člana 9 ove uredbe, može da navodi te informacije na hranu samo ako te informacije ispunjavaju uslove iz čl. 12 do 30 ove uredbe (u daljem tekstu: dobrovoljne informacije).

(2) Dobrovoljne informacije:

- ne smiju da potrošača dovode u zabludu;
- ne smiju da budu dvosmislene ili zbunjujuće za potrošača; i
- treba da se zasnivaju na odgovarajućim naučnim podacima.

(3) Dobrovoljne informacije ne smiju se navoditi na prostoru namijenjenom za obavezne informacije o hrani.

Navođenje preporučenih unosa za posebne grupe stanovništva

Član 31

Subjekt u poslovanju hranom može da navede preporučeni unos hrane za posebne grupe stanovništva i to:

- 1) informacije o mogućoj i nenamjernoj prisutnosti u hrani, supstanci ili proizvodu koji uzrokuju alergije ili intolerancije;
- 2) informacije o primjerenosti hrane za vegetarijance ili vegane;
- 3) preporučene unose za određene grupe stanovništva, uz preporučene unose iz Priloga 12; i
- 4) informacije o odsutnosti ili smanjenoj prisutnosti glutena u hrani.

Navođenje informacija za neupakovanu hranu

Član 32

Za neupakovanu hranu koja se prodaje direktno krajnjem potrošaču ili objektima javne ishrane iz člana 4 stav 1 tačka 2 ove uredbe ili koja se pakuje na prodajnom mjestu na zahtjev potrošača ili je na prodajnom mjestu upakovana za direktnu prodaju, subjekat u poslovanju hranom dužan je da navede podatke iz člana 9 stav 1 tačka 3 ove uredbe.

Hrana koja se stavlja na tržište putem sredstava komunikacije na daljinu

Član 33

(1) Za upakovanu hranu koja se stavlja na tržište putem sredstava komunikacije na daljinu, podaci iz člana 9 ove uredbe, navode se u pratećem dokumentu ili na drugi način koji odredi subjekat u poslovanju hranom, prilikom prodaje na daljinu i treba da su dostupni krajnjem potrošaču, prije završetka kupoprodaje bez naplate dodatnih troškova, osim datuma minimalnog trajanja, odnosno upotrebe.

(2) Za neupakovanu hranu koja se nudi na prodaju putem sredstava komunikacije krajnjem potrošaču podaci iz člana 9 stav 3 tačka 6 ove uredbe, moraju da budu dostupni prije završetka kupoprodaje i navode se u pratećem dokumentu ili se pružaju u nekom drugom obliku, koji odredi subjekat u poslovanju hranom bez naplate dodatnih troškova.

(3) Podaci iz st. 1 i 2 ovog člana potrošaču moraju biti dostupni u trenutku isporuke hrane, osim za hranu koja se prodaje preko automata za prodaju.

Novčane kazne

Član 34

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) na hrani ne navede informacije koje su tačne, jasne i lako razumljive i koje ne smiju biti obmanjujuće (član 7 stav 1 tač 1 do 4);
- 2) ako stavi na tržište hranu na kojoj nisu navedene informacije o hrani iz člana 9 stav 3 ove uredbe, a na način kako je propisano članom 2 iste uredbe (član 8 st.1, 3, 4, 6, 7 i 8);
- 3) prezentuju upakovanu hranu, radi stavljanja na tržište, a ne obezbijedi na spoljašnjoj ambalaži podatke iz člana 9 stav 3 tač. 1, 6, 7 i 8 ove uredbe (član 8 stav 9);
- 4) isporučuje hranu drugim subjektima u poslovanju hranom koja nije namijenjena krajnjem potrošaču ili objektima javne ishrane iz člana 4 stav 1 tačka 2 ove uredbe, a ne obezbijedi subjektima dovoljno informacija u skladu sa ovom uredbom (član 8 stav 10);
- 5) pored podataka iz člana 9 stav 3 ove uredbe za određenu vrstu ili kategoriju hrane, ne navodi i dodatne obavezne informacije iz Priloga 2 (član 9 stav 5);
- 6) obavezne informacije za upakovanu hranu, nijesu lako uočljive i ne nalaze se na pakovanju ili na etiketi koja je pričvršćena za pakovanje/ambalažu (član 9 stav 7);
- 7) obavezne informacije o hrani prilikom prezentovanja ne navodi na vidno mjesto, tako da budu lako uočljive, jasno čitljive i prema potrebi neizbrisive i ako su skrivene, prekrivene ili prekinute drugim pisanim ili slikovnim prikazima ili drugim materijalom (član 10 stav 1);
- 8) obavezne podatke iz člana 9 stav 3 ove uredbe, prikazani na pakovanju ili na etiketi koja je na pakovanju pričvršćena, nijesu utisnuti na pakovanju ili na etiketi na način da su jasno čitljivi i ispisani slovima veličine 1,2 mm ili veće u skladu sa Prilogom 3 i u skladu sa posebnim propisom za određenu hranu (član 10 stav 2);
- 9) u slučaju pakovanja, posuda ili kontejner čija je površina manja od 80 cm², visina slova nije 0,9 mm ili veća (član 10 stav 3);
- 10) podaci iz člana 9 stav 3 tač. 1, 5 i 11 ove uredbe ne nalaze se u istom vidnom polju (član 10 stav 4);
- 11) ne postupi u skladu sa članom 12 stav 1 ove uredbe;
- 12) stavlja na tržište hranu pod nazivom pod kojim se ta hrana proizvodi i stavlja na tržište, a taj naziv ne omogućava potrošaču potpuno saznanje o vrsti hrane i jasnu razliku od hrane sa kojom bi je mogli zamijeniti (član 12 st. 2 i 3);
- 13) naziv pod kojim se hrana iz člana 12 st. 2 i 3 proizvodi i stavlja na tržište zemlje proizvođača stavi na tržište i ako se hrana na koju se odnosi taj naziv ne razlikuje po svom sastavu ili tehnologiji proizvodnje od hrane poznate pod tim nazivom u Crnoj Gori, a opisne informacije nijesu dovoljne i ne obezbjeđuju tačno informisanje potrošača (član 12 stav 4);
- 14) naziv hrane zamijeni nazivom hrane koji je zaštićen nazivom robne marke ili izmišljenim nazivom (član 12 stav 5);
- 15) uz naziv hrane ne navede i obavezne podatke koji prate naziv hrane u skladu sa Prilogom 5 (član 12 stav 6);
- 16) na etiketi ili pakovanju prije navođenja sastojaka ne navede riječ: "sastojci" (član 13 stav 1);
- 17) spisak sastojaka hrane ne sadrži sve sastojke hrane koji se navode prema opadajućem redoslijedu u odnosu na težinu koja je izmjerena u vrijeme njihove upotrebe u proizvodnji hrane (član 13 stav 2);
- 18) ne navodi sastojke pod njihovim nazivom u skladu sa članom 12 ove uredbe i Prilogom 5 (član 13 stav 3);

- 19) sastojke koji su prisutni u obliku proizvedenih nano materijala nijesu jasno naznačeni u spisku sastojaka i nakon naziva tih sastojaka u zagradi ne navodi riječ "nano" (član 13 stav 4);
- 20) sastojke hrane iz člana 13 st. 1 i 2 ove uredbe ne navodi i ne označava u skladu sa Prilogom 6 (član 13 stav 5);
- 21) prilikom označavanja hrane ne navede informacije o sastojcima ili proizvodima koje mogu da izazovu alergije ili intolerancije (član 15 stav 2);
- 22) neki sastojci ili pomoćne supstance u procesu proizvodnje hrane potiče od jedne supstance ili proizvoda iz Priloga 1, ne navede svaki sastojak ili pomoćnu supstancu koja je upotrijebljena u postupku proizvodnje (član 15 stav 4);
- 23) prilikom označavanja hrane ne navede količine sastojka ili kategorije sastojaka koji su upotrijebljeni u proizvodnji ili pripremi hrane (član 16 stav 1);
- 24) prilikom označavanja hrane ne navede količine sastojka ili kategorije sastojaka koji su upotrijebljeni u proizvodnji ili pripremi (član 16 stav 1);
- 25) ne iskazuje neto količinu hrane u litrima, centilitrima ili mililitrima za tečnu hranu (zapremina) ili u kilogramima ili gramima drugu hranu (masa) (član 17 stav 1);
- 26) prilikom označavanja brzo kvarljive hrane zbog mikrobiološke opasnosti i koja nakon kraćeg perioda predstavlja direktnu opasnost za zdravlje ljudi, datum minimalnog roka trajanja ne zamjeni "upotrijebiti do"____datumom nakon čijeg isteka se hrana smatra nebezbednom u skladu sa Zakonom o bezbednosti hrane (član 18 stav 1);
- 27) prilikom označavanja hrane datum minimalnog trajanja hrane, "upotrijebiti do" datum i datum zamrzavanja ne navede u skladu sa Prilogom 9 (član 18 stav 2);
- 28) radi obezbjeđivanja odgovarajućeg načina čuvanja ili upotrebe hrane nakon otvaranja pakovanja, prema potrebi, na pakovanju, odnosno etiketi ne navodi uslove čuvanja i/ili rok za konzumaciju hrane (član 19 stav 2);
- 29) pored zahtjeva za označavanje hrane koji su utvrđeni Zakonom o šemama kvaliteta poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, na pakovanju ili etiketi hrane koju stavlja na tržište ne navede zemlju porijekla ili mjesto porijekla (član 20 stav 1);
- 30) prilikom označavanja hrane na pakovanju ili etiketi ne navede obaveznu nutritivnu deklaraciju koja sadrži podatke iz člana 23 stav 1;
- 31) podatke o nutritivnim vrijednostima iz člana 23 st. 1, 2 i 3 ove uredbe ne prezentuje jasno i zajedno u istom vidnom polju, redoslijedom utvrđenim Prilogom 14 (član 27 stav 1);
- 32) ne navodi informacije iz člana 9 stav 1 tačka 3 ove uredbe za neupakovanu hranu koja se prodaje direktno krajnjem potrošaču ili objektima javne ishrane iz člana 4 stav 1 tačka 2 ove uredbe ili koja se pakuje na prodajnom mjestu na zahtjev potrošača ili je na prodajnim mjestu upakovana za direktnu prodaju (član 32);
- 33) za upakovanu hranu koja se stavlja na tržište putem sredstava komunikacije na daljinu, podaci iz člana 9 ove uredbe, osim datuma minimalnog trajanja, odnosno upotrebe, a koji se navede bez naplate dodatnih troškova, u pratećem dokumentu ili na drugi način koji odredi subjekat u poslovanju hranom prilikom prodaje na daljinu, nijesu dostupni krajnjem potrošaču prije završetka kupoprodaje (član 33 stav 1);
- 34) podaci iz člana 9 stav 3 tačka 6 ove uredbe za neupakovanu hranu koja se nudi na prodaju putem sredstava komunikacije krajnjem potrošaču, nijesu dostupni bez naplate dodatnih troškova prije završetka kupoprodaje i nijesu navedeni u pratećem dokumentu ili nekom drugom obliku, koji odredi subjekat u poslovanju hranom (član 33 stav 2).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 150 eura do 6.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 2.000 eura.

(4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 2.000 eura.

Prilozi
Član 35

Prilozi 1 do 14 čine sastavni dio ove uredbe.

Zalihe hrane
Član 36

(1) Hrana proizvedena i označena u skladu sa propisima koji su važili do stupanja na snagu ove uredbe, može se stavljati na tržište do isteka zaliha, a najkasnije do 31. decembra 2018. godine.

(2) Konzervirana hrana iz stava 1 ovog člana, može se stavljati na tržište do isteka roka upotrebe.

Prestanak važenja
Član 37

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje da važi Uredba o informisanju potrošača o hrani ("Službeni list CG", br. 12/16 i 83/16) i prestaje primjena člana 30 Pravilnika o deklarisanju i označavanju upakovanih namirnica ("Službeni list SCG", br. 4/04, 12/04 i 48/04).

Stupanje na snagu
Član 38

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

*U ovu uredbu prenesene su: Uredba (EU) br. 1169/2011 Evropskog parlamenta i Vijeća od 25. oktobra 2011. godine o informisanju potrošača o hrani, izmjeni Uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Evropskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju van snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća, Direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004; delegirana uredba komisije (EU) br. 78/2014 od 22. novembra 2013. o izmjeni priloga II. i III. Uredbi (EU) br. 1169/2011 Evropskog parlamenta i Vijeća o informisanju potrošača o hrani, u pogledu određenih žitarica koje uzrokuju alergije ili intolerancije i hrane sa dodatkom fitosterola, estera fitosterola, fitostanola i/ili estera fitostanola.

Broj: 07-691

Podgorica, 1. marta 2018. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

**SUPSTANCE ILI PROIZVODI KOJI UZROKUJU ALERGIJE
ILI INTOLERANCIJE**

1. Žitarice koje sadrže gluten: pšenica (kao što su spelta - *Triticum spelta*, kamut i druge vrste), raž, ječam, ovas ili njihovi hibridi i proizvodi, osim:
 - a) glukočnih sirupa na bazi pšenice, uključujući dekstrozu*;
 - b) maltodekstrina na bazi pšenice*;
 - c) glukočnih sirupa na bazi ječma;
 - d) žitarica koje se koriste u proizvodnji alkoholnih destilata, uključujući etilni alkohol poljoprivrednog porijekla.
2. Rakovi i proizvodi od rakova.
3. Jaja i proizvodi od jaja.
4. Ribe i proizvodi ribarstva, osim:
 - a) ribljeg želatina koja se koristi kao nosač za vitamine ili karotenoidne prerađevine;
 - b) riblji želatin ili riblji mjehur (*isinglass*) koji se upotrebljavaju za bistrenje piva i vina.
5. Kikiriki i proizvodi od kikirikija.
6. Soja i proizvodi od soje, osim:
 - a) potpuno rafinisanog sojinog ulja i masti*;
 - b) prirodno miješanih tokoferola (E306), prirodnog D–alfa tokoferola, prirodnog D–alfa tokoferol acetata i prirodnog D – alfa tokoferolsukcinata iz soje;
 - c) biljnih sterola i esteri biljnih sterola iz soje iz sojinog ulja;
 - d) biljni estera stanola, proizvedeni iz sterola iz ulja soje.
7. Mlijeko i proizvodi od mlijeka (uključujući laktozu), osim:
 - a) surutke, koja se koristi za proizvodnju alkoholnih destilata, uključujući etilni alkohol poljoprivrednog porijekla;
 - b) laktitola.
8. Koštunjavo voće: badem (*Amygdalus communis*L.), lješnik (*Corylus avellana*), orah (*Juglans regia*), indijski oraščić (*Anarcadium occidentale*), pekan orah (*Carya illinoensis* (Wangenh) K. Koch), brazilski orah (*Bertholletia excelsa*), pistači (*Pistacia vera*), makadamija ili kvinslandski orasi (*Macadamia ternifolia*) i njihovi proizvodi, osim koštunjavog voća koje se koriste za proizvodnju alkoholnih destilata uključujući etilen alkohol poljoprivrednog porijekla.
9. Celer i proizvodi od celera.
10. Gorušica (slačica) i proizvodi od gorušice.
11. Sjeme susam i proizvodi od sjemena susama.
12. Sumpor dioksid i sulfiti u koncentracijama većim od 10 mg/kg ili 10 mg/l, izraženi kao ukupni SO₂ koji se računaju za proizvode koji su pripremljeni za konzumaciju ili surekonstituisani u skladu sa uputstvom proizvođača.
13. Lupina i proizvodi od lupina.
14. Mekušci i proizvodi od mekušaca.

* Odnosi se na njihove proizvode, ako proces proizvodnje kojim su podvrgnuti vjerovatno neće povećati nivo alergenosti procijenjen od EFSE za odgovarajući proizvod od kojeg su dobijeni.

HRANA KOJA MORA BITI OZNAČENA DODATNIM OBAVEZNIM INFORMACIJAMA O HRANI

VRSTA ILI KATEGORIJA HRANE	INFORMACIJA
1. Hrana pakovana u određenim gasovima	
1.1. Hrana čiji je rok trajanja produžen pomoću gasova za pakovanje u skladu sa posebnim propisom.	»pakovano u kontrolisanoj atmosferi«.
2. Hrana koja sadrži zaslađivač	
2.1. Hrana koja sadrži zaslađivač ili zaslađivače u skladu sa propisom kojim su uređeni aditivi koji se mogu koristiti u hrani	»sadrži zaslađivač/zaslađivače«, ovainformacijase navodi uz naziv hrane.
2.2. Hrana koja sadrži dodati šećer ili šećere i zaslađivač ili zaslađivače u skladu sa propisom kojim su uređeni aditivi koji se mogu koristiti u hrani	»sa šećerom/šećerima i zaslađivačem/zaslađivačima«, ovainformacija sedodaje uz naziv hrane
2.3. Hrana koja sadrži aspartam/ aspartam-acesulfam soli u skladu sa propisom kojim su uređeni aditivi koji se mogu koristiti u hrani	»sadrži aspartam (izvor fenilalanina)« navodi se na etiketi ako su aspartam/aspartam-acesulfam solinavedeni na spisku sastojaka samo E brojem. »sadrži izvor fenilalanina« navodi se na etiketi ako je aspartam/ aspartam-acesulfam solinavedeni u spisku sastojaka svojim specifičnim nazivom.
2.4. Hrana koja sadrži više od 10% dodatih odobrenih poliola u skladu sa propisom kojim su uređeni aditivi koji se mogu koristiti u hrani	»pretjerana konzumacija može imati laksativno dejstvo«.
3. Hrana koja sadrži glicirizinsku kiselinu ili njenu amonijačnu so	
3.1. Poslastice ili pića koja sadrže glicirizinsku kiselinu ili njenu amonijačnu so zbog dodavanja tih supstanci kao takvih ili slatkog korjena (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) u koncentraciji od 100 mg/kg ili 10 mg/l ili više.	»sadrži slatki korjen«,dodaje se neposredno nakon spiska sastojaka, osim ako je izraz »slatki korjen« već uključen u spisak sastojaka ili u naziv hrane, a ako spisak sastojaka ne postoji, taj informacijase mora navesti uz naziv hrane.
3.2. Poslastice koje sadrže glicirizinsku kiselinu ili njenu amonijačnu so zbog dodavanja tih supstanci kao takvih ili slatkog korjena (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) u koncentraciji od 4 g/kg ili više.	»sadrži slatki korjen – lica sa povišenim krvnim pritiskom treba da izbjegavaju pretjeranu konzumaciju« ,navodi se nakon spiska sastojaka, a ako spisak sastojaka ne postoji, taj informacijase navodi uz naziv hrane.
3.3. Pića koja sadrže glicirizinsku kiselinu ili njenu amonijačnu so zbog dodavanja tih	»sadrži slatki korjen – lica sa povišenim krvnim pritiskom treba da zbjegavaju pretjeranu konzumaciju«,navodi se nakon spiska sastojaka, a

materija kao takvih ili slatkog korjena (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) u koncentraciji od 50 mg/l ili više ili 300 mg/l ili više u slučaju pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola*.	ako spisak sastojaka ne postoji, taj informacija navodi se uz naziv hrane.
---	--

4. Pića koja sadrže visok sadržaj kofeina ili hrana sa dodatkom kofeina

4.1. Pića, osim pića na bazi kafe, čaja ili ekstrakta kafe ili čaja, čiji naziv sadrži izraz »kafa« ili »čaj«, a koja su: – namijenjena za konzumaciju bez promjene i sadrže kofein iz bilo kojeg izvora u količini većoj od 150 mg/l, ili – u koncentrovanom ili sušenom obliku i koja nakon rekonstitucije sadrže kofein iz bilo kojeg izvora u količini većoj od 150 mg/l.	»Visoki sadržaj kofeina ne preporučuje se djeci, trudnicama ili dojiljama« treba da se nalazi u istom vidnom polju kao i naziv pića, nakon čega se, u skladu sa članom 10 ove uredbe, u zagradi navodi sadržaj kofeina izražen u mg na 100 ml.
---	--

4.2. Hrana, osim pića, kojoj je dodat kofein u fiziološke svrhe.	Napomena:»Sadrži kofein - ne preporučuje se djeci ili trudnicama« treba da se nalazi u istom vidnom polju kao i naziv hrane, nakon čega se, u skladu sa članom 10 stav 1 ove uredbe, u zagradi navodi sadržaj kofeina izražen u mg na 100 g/ml, a u slučaju dodataka ishrani, sadržaj kofeina se iskazuje po obroku koji je na etiketi preporučen za dnevni unos - konzumaciju.
--	---

5. Hrana sa dodatim fitosterolima, esterima fitosterola, fitostanolima i esterima fitostanola

5.1. Hrana ili sastojci hrane s dodatim fitosterolima, esterima fitosterola, fitostanolima i esterima fitostanola.	1) navodi se napomena »sa dodatim biljnim sterolima« ili »sa dodatim biljnim stanolima«, treba da se nalazi u istom vidnom polju kao i naziv hrane; 2) količina dodatih fitosterola, estera fitosterola, fitostanola ili estera fitostanola (izražena u postotcima ili u gramima slobodnih biljnih sterola/biljnih stanola na 100 g ili 100 ml hrane) navodi su u sklopu spiska sastojaka; 3) navodi se napomena da proizvod nije namijenjen licima koja ne moraju kontrolisati nivo holesterola u krvi; 4) navodi se napomena da lica koja koriste ljekove za smanjenje nivoa holesterola u krvi mogu konzumirati proizvod samo pod ljekarskim nadzorom; 5) navodi se lako uočljiva napomena da hrana u pogledu nutritivne vrijednosti nije neophodna potrebna za trudnice ili dojilje, kao ni za djecu mlađu od pet godina; 6) navodi se preporuka da hranu treba konzumirati u sklopu uravnotežene i raznovrsne ishrane, koja uključuje redovno konzumiranje voća i povrća radi održavanja nivoa karotinoida; 7) u istom vidnom polju u kome se nalazi napomena iz tačke 3 navodi se napomena da treba izbjegavati konzumaciju više od 3 g/dnevno dodatih biljnih sterola/biljnih stanola; 8) navodi se definicija obroka hrane ili sastojka hrane (po mogućnosti u g ili ml) sa količinom biljnih sterola/biljnih stanola koju sadrži svaki obrok.
--	--

6. Zamrznuto meso, prerađevine od zamrznutog mesa i zamrznuti neprerađeni riblji proizvodi

6.1. Zamrznuto meso, prerađevine od zamrznutog mesa i zamrznuti neprerađeni proizvodi ribarstva.	datum zamrzavanja ili datum prvog zamrzavanja ako je proizvod zamrznut više puta u skladu sa tačkom 3 Priloga 9 ove uredbe.
--	---

*Koncentracija se odnosi na proizvode pripremljene za potrošnju-konzumaciju ili rekonstituisane u skladu sa uputstvima proizvođača.

VISINA SLOVA ZA NAVOĐENJE INFORMACIJA O HRANI

Legenda:

1.	Gornja linija slova
2.	Visina velikih slova
3.	Srednja linija
4.	Linija teksta
5.	Linija slova ispod linije teksta
6.	Visina malih slova
7.	Veličina slova

HRANA NA KOJU SE NE NAVODE OBAVEZNE INFORMACIJE

1. Neprerađeni proizvodi koji sadrže jedan sastojak ili jednu kategoriju sastojaka;
2. Prerađeni proizvodi koji su podvrgnuti samo jednom postupku prerade, i to zrenju i koji sadrže jedan sastojak ili jednu kategoriju sastojaka;
3. Voda namijenjena za konzumaciju, uključujući vodu čiji su jedini dodati sastojci ugljen dioksid i/ili arome;
4. Začinsko bilje, začini ili njihove mješavine;
5. So i zamjena za so;
6. Stoni zaslađivači;
7. Proizvodi u skladu sa posebnim propisima o ekstraktima kafe i ekstraktima cikorije, cijela ili mljevena zrna kafe i cijela ili mljevena zrna kafe bez kofeina;
8. Biljni i voćni infuzi (*herbal and fruit infusions*), čaj, čaj bez kofeina, instant čaj ili čaj topljiv u vodi ili ekstrakt čaja, instant čaj ili čaj topiv u vodi ili ekstrakt čaja bez kofeina koji ne sadrže druge dodate sastojke osim aroma koje ne mijenjaju hranljivu vrijednost čaja;
9. Fermentisano sirće i zamjene za sirće, uključujući i one čiji su jedini dodati sastojci arome;
10. Arome;
11. Prehrambeni aditivi;
12. Pomoćne supstance u postupku proizvodnje (*procesing aids*);
13. Prehrambeni enzimi;
14. Želatin;
15. Supstance za želiranje džema (*jam setting compounds*);
16. Kvasac;
17. Žvakaće gume;
18. Hrana u pakovanju ili posudama (kontejnerima) čija je najveća površina manja od 25 cm²;
19. Hrana, uključujući hranu iz domaće proizvodnje, koju proizvođač malih količina direktno isporučuje krajnjem potrošaču ili lokalnim maloprodajnim trgovinama koje direktno snabdjevaju krajnjeg potrošača.

NAZIV HRANE I POSEBNI DODACI KOJI SE NAVODE UZ NAZIV HRANE

Obavezni podaci koji se navode uz naziv hrane

Dio A

1. Naziv hrane pod kojim se hrana stavlja na tržište mora da sadrži i podatke o njenom fizičkom stanju ili posebnom postupku obrade (npr: u prahu, ponovo zamrznuta, liofilizovana, brzo zamrznuta, koncentrovana, dimljena) u svim slučajevima u kojima bi izostavljanje tih informacija moglo dovesti potrošača u zabludu.

2. Za hranu koja je zamrznuta prije prodaje, a koja se prodaje u odmrznutom stanju, uz naziv hrane obavezno se navodi „odmrznuto”, osim za:

- a) sastojke prisutne u gotovom proizvodu;
- b) hranu za koju je zamrzavanje tehnološki neophodno u postupku proizvodnje;
- c) hranu kod koje odmrzavanje nema negativan uticaj na bezbjednost ili kvalitet.

Ova se tačka primjenjuje ne dovodeći u pitanje tačku 1.

3. Hrana obrađena jonizujućim zračenjem mora biti označena jednim od sljedećih navoda: »ozračeno« ili »obrađeno jonizujućim zračenjem« ili drugim podacima u skladu sa propisom kojim se uređuje hrana i sastojci hrane podvrgnuti jonizujućem zračenju.

4. U slučaju hrane u kojoj je sastavni dio ili sastojak, za koji potrošač očekujeda se uobičajeno koristi ili da je prirodno prisutan, zamijenjen drugim sastavnim dijelom ili sastojkom, na etiketi, pored spiska sastojaka, treba jasno navestisastavni dio ili sastojak koji je upotrijebljen kao djelimična ili potpuna zamjena:

- a) u neposrednoj blizini naziva hrane;
- b) upotrebom slova čija visina x iznosi najmanje 75% visine x naziva proizvoda i koja nije manja od najmanje veličine slova propisane članom 10 stav 2 ove uredbe:

5. U slučaju proizvoda od mesa, mesnih prerađevina i proizvoda ribarstva koji sadrže dodate proteine, uključujući hidrolizovane proteine, porijeklom od druge vrste životinja, uz naziv hrane treba navesti da su prisutni ti proteini i njihovo porijeklo.

6. U slučaju proizvoda od mesa i mesnih prerađevina koji su u obliku komada, odreska, dijela, obroka mesa ili dijela trupa, naziv hrane mora da sadrži navod o datatoj vodi, ako je voda dodata u količini većoj od 5% mase gotovog proizvoda. Ovaj zahtjev se primjenjuje i na proizvode ribarstva i pripremljene proizvode ribarstva u obliku komada, odreska, dijela, obroka, fileta ili čitavog proizvoda ribarstva.

7. Proizvodi od mesa, mesne prerađevine i proizvodi ribarstva koji izgledaju kao da su dobijeni od cijelog komada mesa ili ribe, ali se u stvari sastoje od različitih komada koji su spojeni drugim sastojcima, uključujući prehrambene aditive i prehrambene enzime ili druge materije, moraju biti označeni navodom: »sastavljeno i oblikovano meso od komada mesa« i »sastavljena i oblikovana riba od komada ribe«

8. Navod iz tačke 7 ovog dijela za hranu porijeklom iz država članica Evropske unije navodi se na sledeći način:

- na bugarskom jeziku: „формовано месо” i „формована риба”;
- na španskom jeziku: „elaborado a partir de piezas de carne” i „elaborado a partir de piezas de pescado”;
- na češkom jeziku: „ze spojovaných kousků masa” i „ze spojovaných kousků rybího masa”;
- na danskom jeziku: „Sammensat af stykker af kød” i „Sammensat af stykker af fisk”;
- na njemačkom jeziku: „aus Fleischstücken zusammengefügt” i „aus Fischstücken zusammengefügt”;
- na estonskom jeziku: „liidetud liha” i „liidetud kala”;

- na grčkom jeziku: „μορφοποιημένο κρέας” i „μορφοποιημένο ψάρι”;
- na engleskom jeziku: „formed meat” i „formed fish”;
- na francuskom jeziku: „viande reconstituée” i „poisson reconstitué”;
- na irskom jeziku: „píosáí feola ceangailte” i „píosáí éisc ceangailte”;
- na italijanskom jeziku: „carne ricomposta” i „pesce ricomposto”;
- na latvijskom jeziku: „formēta gaļa” i „formēta zivs”;
- na litavsko jeziku: „sudarytas (-a) iš mėsos gabalų” i „sudarytas (-a) iš žuvies gabalų”;
- na mađarskom jeziku: „darabokból újraformázott hús” i „darabokból újraformázott hal”;
- na malteškom jeziku: „laħam rikostitwit” i „ħut rikostitwit”;
- na holandskom jeziku: „samengesteld uit stukjes vlees” i „samengesteld uit stukjes vis”;
- na poljskom jeziku: „z połączonych kawałków mięsa” i „z połączonych kawałków ryby”;
- na portugalskom jeziku: „carne reconstituída” i „peixe reconstituído”;
- na rumunskom jeziku: „carne formată” i „carne de pește formată”;
- na slovačkom jeziku: „zo spájaných kúskov mäsa” i „zo spájaných kúskov ryby”;
- na slovenskom jeziku: „sestavljeno, iz koščkov oblikovano meso” i „sestavljene, iz koščkov oblikovane ribe”;
- na finskom jeziku: „paloista yhdistetty liha” i „paloista yhdistetty kala”;
- na švedskom jeziku: „sammanfogade bitar av kött” i „sammanfogade bitar av fisk”.

Posebni zahtjevi za označavanje mljevenog mesa Dio B

	Sadržaj masti	Odnos kolagena/proteina mesa
– miješano mljeveno meso	≤ 7%	≤ 12%
– mljeveno goveđe meso	≤ 20%	≤ 15%
– mljeveno svinjsko meso	≤ 30%	≤ 18%
mljeveno meso drugih životinjskih vrsta	≤ 25%	≤ 15%

1 Odnos kolagena/ proteina mesa iskazan je kao procenat kolagena u proteinima mesa. Sadržaj kolagena znači sadržaj hidrokspiroolina pomnožen sa faktorom 8.

1. Za hranu životinjskog porijekla, na pakovanju se moraju navesti sljedeći podaci :

- „procenat masti manji od...”,
- „odnos kolagena/ proteina mesa manji od...”.

Posebni zahtjevi za označavanje omota kobasice Dio C

Ako omot za kobasice nije jestiv, na omotu se mora navesti da nije jestiv.

NAVOĐENJEI OZNAČAVANJESASTOJAKA HRANE

Navođenje sastojaka hrane opadajućim redosljedom u odnosu na količinu (masu) Dio A

Kategorija sastojka	Način navođenja na osnovu količine (mase)
1. Dodata voda i isparljivi proizvodi	Sastojci se navode redosljedom na osnovu njihove količine (mase) u gotovom proizvodu. Količina vode dodate kao sastojak hrane mora se računati na način da se od ukupne količine gotovog proizvoda oduzme ukupna količina drugih upotrijebljenih sastojaka, a ta količina se ne uzima u obzir ako ne prelazi 5% mase gotovog proizvoda. Ovo odstupanje ne važi za meso, mesne prerađevine, neprerađene proizvode ribarstva i neprerađene školjke.
2. Sastojci koji se upotrebljavaju u koncentrovanom ili dehidriranom obliku i koji se rekonstituišu tokom proizvodnje	Navode se redosljedom na osnovu količine (mase) koja je zabilježena prije koncentrisanja ili dehidratacije.
3. Sastojci koji se upotrebljavaju u koncentrovanoj ili dehidriranoj hrani, a koja se rekonstituiše dodatkom vode	Navode se redosljedom na osnovu sadržaja u rekonstituisanom proizvodu, pod uslovom da spisak sastojaka prati navod, kao na primjer „sastojci rekonstituisanog proizvoda” ili „sastojci proizvoda pripremljenog za upotrebu”.
4. Voće, povrće ili pečurke (gljive), kod kojih ni jedno ne preovladava značajno obzirom na masu i koji se koriste u proporcijama koje će najvjerojatnije varirati u mješavinama kao sastojci hrane	Navode se na spisku sastojaka kao „voće”, „povrće” ili „pečurke/gljive”, nakon čega slijedi navod „u promjenljivim proporcijama” praćen spiskom prisutnog voća, povrća ili pečurki/gljiva, a u tim slučajevima se mješavina se dodaje spisku sastojaka u skladu sa članom 13 stav 1 ove uredbe na osnovu ukupne količine prisutnog voća, povrća i pečurki/gljiva.
5. Mješavine začina ili začinskog bilja kada ni jedan začin ili začinsko bilje bitno ne preovladava masenim udjelom	Navode se različitim redosljedom pod uslovom da je u spisku sastojaka navedeno „sa promjenljivim udjelom”.
6. Sastojci koji čine manje od 2% gotovog proizvoda	Navode se različitim redosljedom nakon drugih sastojaka.
7. Sastojci koji su slični ili međusobno zamjenjivi i koji se koriste u proizvodnji ili pripremi hrane, a da se time ne mijenja sastav, priroda ili prepoznata vrijednost hrane, i ako je njihov sadržaj u gotovom proizvodu	Navode se u spisku sastojaka navodom „sadrži... i/ili...” a koje barem jedan od najviše dva sastojka prisutan u gotovom proizvodu, osim prehrambenih aditiva ili sastojaka iz Dijela C ovog Priloga i supstance i ili proizvoda koji prouzrokuju alergije i intolerancije iz Priloga 1 ove uredbe.

manji od 2%	
8. Rafinisana ulja biljnog porijekla	Mogu se navesti zajedno u sklopu spiska sastojaka kao „biljna ulja“, nakon čega slijedi spisak naziva određenog biljnog izvora i može slijediti napomena „u promjenljivim udjelima“. Ako se navode zajedno, biljna ulja se uključuju u spisak sastojaka u skladu sa članom 13 stav 1 ove uredbe na osnovu ukupne količine prisutnih biljnih ulja. Izraz „potpuno hidrogenisano“ ili „djelimično hidrogenisano“, moraju se navesti uz naziv hidrogenisanog ulja, u zavisnosti od slučaja.
9. Rafinisane masti biljnog porijekla	Mogu se navesti zajedno u sklopu spiska sastojaka kao „biljne masti“, nakon čega slijedi spisak naziva određenog biljnog izvora, te može slijediti napomena „u promjenljivim proporcijama“. Ako se navode zajedno, biljne masti se uključuju u spisak sastojaka u skladu sa članom 13 stav 1 ove uredbe na osnovu ukupne količine prisutnih biljnih masti, a izrazi „potpuno hidrogenisano“ ili „djelimično hidrogenisano“ moraju se navesti uz naziv hidrogenisane masti, moraju se navesti uz naziv.

**Navođenje određenih sastojaka nazivom kategorije sastojaka umjesto njihovim specifičnim nazivom
Dio B**

Pored zahtjeva iz člana 15 stav 1 ove uredbe, sastojci koji pripadaju jednoj od kategorija hrane date u tabeli ispod i koji su sastavni djelovi druge hrane mogu biti navedeni nazivom te kategorije, umjesto specifičnim nazivom.

Kategorija hrane	Naziv
1. Rafinisana ulja životinjskog porijekla	„Ulje“, zajedno sa pridjevom „životinjsko“ ili navođenjem specifičnog životinjskog porijekla. Izrazi „potpuno hidrogenisano“ ili „djelimično hidrogenisano“, moraju se navesti uz naziv hidrogenisanog ulja, u zavisnosti od slučaja.
2. Rafinisane masti životinjskog porijekla	„Masti“, zajedno sa pridjevom „životinjska“ ili navođenjem specifičnog životinjskog porijekla. Izrazi „potpuno hidrogenisano“ ili „djelimično hidrogenisano“, moraju se navesti uz naziv hidrogenisane masti, u zavisnosti od slučaja.
3. Mješavine brašna dobijenog od dvije ili više vrsta žitarica	„Brašno“, nakon čega slijedi spisak žitarica od kojih je dobijeno, opadajućim redoslijedom u odnosu na masu
4. Skrob i modifikovani skrob fizičkim metodama ili enzimima	„Skrob“
5. Sve vrste riba, ako je riba sastojak druge hrane, i pod	»Riba«

Kategorija hrane	Naziv
uslovom da naziv i način prezentovanja te hrane ne upućuje na određenu vrstu ribe	
6. Sve vrste sireva, ako je sir ili mješavina sireva sastojak druge hrane, i pod uslovom da naziv i način prezentovanja te hrane ne upućuje na određenu vrstu sira	»Sir«
7. Svi začini čiji sadržaj nije veći od 2% mase proizvoda	»Začin(i)« ili »mješavina začina«
8. Svo začinsko bilje ili njihovi djelovi čiji sadržaj nije veći od 2% mase proizvoda	»Začinsko bilje(a) « ili »Mješavina začinskog bilja«
9. Sve vrste prerađevina od guma koje se upotrebljavaju u proizvodnji gumenih baza za žvakaće gume	»Gumena baza«
10. Sve vrste usitnjenih pečenih proizvoda od žitarica	»Hlebne mrvice«
11. Sve vrste saharoze	»Šećer«
12. Bezvodna dekstroza ili dekstroza monohidrat	»Dekstroza«
13. Glukozni sirup i bezvodni glukozni sirup	»Glukozni sirup«
14. Sve vrste proteina mlijeka (kazeini, kazeinati i proteini surutke) i njihove mješavine	»Mliječni proteini« ili »Proteini mlijeka«
15. Presovani, cijedeni ili rafinisani kakao maslac	»Kakao maslac«
16. Sve vrste vina u skladu sa propisom kojim su uređene kategorije proizvoda od grožđa i vina	»Vino«

Kategorija hrane	Naziv
17. Skeletna mišićna tkiva sisara i ptica koja je ocijenjena podesnim za ishranu ljudi sa prirodno sadržanim ili priraslim tkivom, ako ukupni sadržaj masti i vezivnih tkiva ne prelazi navedene vrijednosti u tabeli ispod i ako meso čini sastavni dio druge hrane.	»... meso« i naziv(i) životinjskih vrsta od kojih potiče

Vrsta	Sadržaj masti	Odnos kolagen/proteini mesa ¹
– Meso sisara (osim kunića i svinja) i miješano meso različitih vrsta u kome preovladava meso sisara	25%	25%
– Svinjsko meso	30%	25%
– Meso ptica i kunića	15%	10%

Ako se najveće vrijednosti prekorače, ali ako su svi ostali kriterijumi definicije »mesa« ispunjeni, sadržaj »... meso« se mora smanjiti, a u spisku sastojaka treba navesti prisutnost masti i/ili vezivnog tkiva pored izraza »... meso«, proizvodi na koje se odnosi definicija »mehanički odvojenog mesa« nijesu uključeni u ovu definiciju.

18. Sve vrste proizvoda na koje se primjenjuje definicija za »mehanički odvojeno meso«	»mehanički odvojeno meso« i naziv(i) životinjskih vrsta od kojih potiče
--	---

¹Odnos kolagena/proteina mesa iskazuje se kao procenat kolagena u proteinima mesa. Sadržaj kolagena je sadržaj hidroksiprolina pomnožen sa faktorom 8.

²Dijafragma i žvakaći mišići dio su skeletne mišićne mase, dok su srce, jezik, mišići glave (osim žvakaćih mišića), mišići karpusa, tarzusa i repa isključeni.

Navođenje određenih sastojaka nazivom njihove kategorije nakon kojeg slijedi njihov specifičan naziv ili E broj

Dio C

Pored zahtjeva iz člana 15 stav 1 ove uredbe, prehrambeni aditivi i prehrambeni enzimi, osim onih iz člana 15 ove uredbe koji pripadaju jednoj od kategorija iz ovog dijela moraju biti označeni nazivom te kategorije nakon koje se navodi njihov specifičan naziv ili prema potrebi E broj. Ako sastojak pripada više kategorija, navodi se kategorijakoj odgovara glavnoj funkciji tog sastojka u hrani.

Kisjelina	Sredstvo za pjenjenje
Regulator kisjelosti	Sredstvo za želiranje
Sredstvo protiv zgrudnjavanja	Sredstvo za glazuru
Sredstvo protiv pjenušanja	Sredstvo za zadržavanje vlage

Antioksidans	Modifikovani skrob ²
Sredstvo za povećanje volumena	Konzervans
Boja	Potisni gasovi
Emulgator	Sredstvo za dizanje tijesta
Emulgatorske soli ¹	Sekvestrant
Sredstvo za učvršćivanje	Stabilizator
Pojačivač arome	Zaslađivač
Sredstvo za tretiranje brašna	Zgušnjivač

¹Samo za prerađene/topljene sireve i proizvode na bazi prerađenih/topljenih sireva

²Ne navodi se naziv aditiva ili E broj.

Navođenje aroma u spisak sastojaka Dio D

1. Arome se navode na sljedeći način:

- »aroma(-e)« ili više specifičnim nazivom ili opisom arome ako aromatična komponenta sadrži arome u skladu sa propisom o prehranbenim aromama koje se mogu koristiti za hranu¹; ili
- »aroma(-e) dima« ili »aroma(-e) dima proizvedena(-e) od hrane ili kategorije ili izvora hrane« (npr: »aroma dima proizvedena od bukve«) ako aromatična komponenta sadrži arome u skladu sa propisom o prehranbenim aromama koje se mogu koristiti za hranu.

2. Izraz »prirodno« za opisivanje aroma koristi se u skladu sa propisom o prehranbenim aromama koje se mogu koristiti za hranu.

3. Kinin i/ili kofein koji se koriste kao arome u proizvodnji ili pripremi hrane treba navesti na spisku sastojaka odmah nakon izraza »aroma(-e)«.

Navođenje složenih sastojaka Dio E

Složeni sastojak može biti naveden u spisku sastojaka pod svojim nazivom, ako je taj naziv utvrđen posebnim propisom ili uobičajen i to prema njegovoj ukupnoj masi, nakon čega odmah slijedi spisak njegovih sastojaka.

1. Spisak sastojaka za složeni sastojak nije obavezno navoditi, osim onih iz člana 15 ove uredbe:
 - a) ako je sastav složenog sastojka propisan i ako složeni sastojak čini manje od 2% gotovog proizvoda, osim prehranbenih aditiva u skladu sa članom 14 stav 2 tač. 1, 2, 3 i 4 ove uredbe;
 - b) za složene sastojke koji se sastoje od mješavina začina i/ili začinskog bilja čiji je sadržaj u gotovom proizvodu manji od 2%, osim prehranbenih aditiva u skladu sa članom 14 stav 2 tač. 1, 2, 3 i 4 ove uredbe; ili
 - c) ako je složeni sastojak hrana za koju spisak sastojaka nije obavezan u skladu sa propisimana snazi.

NAVOĐENJE KOLIČINE SASTOJAKA

1. Količina sastojaka ne navodi se :
 - a) za sastojak ili kategoriju sastojaka:
 - čija je ocijeđena neto masa navedena u skladu sa tačkom 5 Priloga 8;
 - čiju količinu treba označiti u skladu sa posebnim propisima;
 - koji se upotrebljavaju u malim količinama u svrhu aromatizovanja; ili
 - čije navođenje u nazivu hrane ne utiče na izbor potrošača u Crnoj Gori zato što variranje količine ne mijenja osnovne karakteristike hrane ili se hrana po njima ne razlikuje od slične hrane;
 - b) ako je posebnim propisima tačno utvrđena količina sastojka ili kategorije sastojaka bez obaveze označavanja količine; ili
 - c) u slučajevima iz tač. 4 i 5 dijela A Priloga 6.
2. Član 16 stav 1 tač. 1 i 2 ove uredbe ne primjenjuju se u slučaju:
 - a) sastojaka ili kategorije sastojaka na koje se odnosi navod »sa zaslađivačem(-ima)« ili »sa šećerom(-ima) i zaslađivačem(-ima)« ako taj navod prati naziv hrane u skladu sa Prilogom 2; ili
 - b) dodatih vitamina i minerala ako to sredstvo podliježe navođenju nutritivne deklaracije.
3. Navod količine sastojka ili kategorije sastojaka mora:
 - a) biti izražen kao procenat koji mora odgovarati količini sastojka ili sastojaka u trenutku upotrebe; i
 - b) se nalaziti u nazivu hrane ili neposredno pored naziva hrane, ili u spisku sastojaka uz odgovarajući naziv sastojka ili kategorije sastojaka na koje se odnosi, osim:
 - ako je hrana izgubila vodu nakon termičke ili druge obrade, količina se izražava kao procenat koji odgovara količini upotrijebljenog sastojka ili sastojaka u gotovom proizvodu, osim ako ta količina ili ukupna navedena količina svih sastojaka prelazi 100%, kada se količina navodi na osnovu mase sastojka ili sastojaka upotrijebljenih za pripremu 100 g gotovog proizvoda;
 - količina isparljivih sastojaka navodi se na osnovu njihovog masenog udjela u gotovom proizvodu;
 - količina sastojaka upotrijebljenih u koncentrovanom ili dehidriranom obliku, a koji su rekonstituisani tokom proizvodnje, može se navesti na osnovu njihovog masenog udjela koji je zabilježen prije njihove koncentracije ili sušenja (dehidratacije);
 - u slučaju koncentrovane ili dehidrirane hrane koja se rekonstituiše dodavanjem vode, količina sastojaka se može navesti na osnovu njihovog masenog udjela u rekonstituisanom proizvodu.

NAVOĐENJE NETO KOLIČINA HRANE

1. Navođenje neto količine¹ nije obavezno za hranu:
 - 1) koja je podložna značajnom gubitku na zapremini ili masi i koja se prodaje na komad ili se mjeri u prisustvu kupca;
 - 2) čija je neto količina manja od 5 gr ili 5ml, osim začina i začinskog bilja; ili
 - 3) koja se uobičajeno prodaje po komadu, pod uslovom da je broj komada lako vidljiv i jednostavan za prebrojati ili ako je broj komada naznačen na etiketi.
2. Kada se pakovanje hrane sastoji od dva ili više pojedinačnih pakovanja koja sadrže jednaku količinu istog proizvoda, navode se neto količina svakog pojedinačnog pakovanja i ukupan broj pojedinačnih pakovanja ali ti podaci se ne moraju navoditi ako se ukupan broj pojedinačnih pakovanja može jasno vidjeti i izbrojati spolja i ako je jasno vidljiva oznaka neto količine za bar jedan navod neto količine pojedinačnog pakovanja.
3. Kada se pakovanje hrane sastoji od dva ili više pojedinačnih pakovanja koje se ne smatraju jedinicama za prodaju, navodi se ukupna neto količina i ukupni broj pojedinačnih pakovanja.
4. Kada se čvrsta hrana nalazi u tečnom mediju navodi se i ocijeđena neto masa hrane a ako je hrana glazirana, navedena neto količina hrane ne uključuje glazuru.
5. Tečni medij iz tačke⁴ ovog člana obuhvata sledeće proizvode. vodu, slani vodeni rastvor, salamuru, vodeni rastvor prehrambenih kiselina, sirće, vodeni rastvor šećera, vodeni rastvor drugih zaslađivača, voćne sokove ili sokove od povrća kao mješavine, zamrznute ili brzo smrznute, pod uslovom da je tečnost samo dodatak osnovnim elementima hrane i da zbog toga nije odlučujući faktor pri kupovini/izboru hrane od strane potrošača.
6. Neto količinom, u skladu sa ovom uredbom smatra se navođenje određene vrste količine (kao što su nazivna količina, minimalna količina i prosječna količina).

DATUM MINIMALNOG ROKA TRAJANJA HRANE, DATUM "UPOTRIJEBITI DO _____ (DATUM)" I DATUM ZAMRZAVANJA

1. Datum minimalnog trajanja odnosno upotrebe navodi se na sljedeći način:

a) ispred datuma navodi se sljedeći tekst:

- »Najbolje upotrijebiti do _____», kada datum uključuje oznaku dana,
- »Najbolje upotrijebiti do kraja _____», u ostalim sličajevima.

b) iza riječi/navoda iz podtačke a)

- slijedi datum, ili
- informacija gdje se na ambalaži nalazi datum.

Prema potrebi se uz te podatke navodi opis uslova čuvanja hrane kojih se treba pridržavati kako bi hrana zadržala svoja svojstva tokom određenog perioda.

c) oznaka datuma sastoji se od dana, mjeseca i po mogućnosti, godine, tim redoslijedom i u nekodiranom obliku.

Međutim u slučaju hrane:

- čija trajnost nije duža od tri mjeseca, dovoljno je navesti dan i mjesec,
- čija je trajnost duža od tri mjeseca, ali kraća od 18 mjeseci, dovoljno je navesti mjesec i godinu,
- čija je trajnost duža od 18 mjeseci, dovoljno je navesti godinu;

d) Prema posebnim propisima kojima su propisane druge vrste navođenja datuma, navođenje datuma minimalnog roka trajanja se ne zahtijeva za:

- svježe voće i povrće, uključujući krompir, koje nije oguljeno, rezano ili obrađeno na sličan način i ovo odstupanje ne važi za klice sjemena i slične proizvode, kao što je sjeme mahunarki;
- vina, likerska vina, pjenušava vina, aromatizovana vina i slične proizvode dobijene od voća, osim grožđa, kao i pića tarifne oznake 2206 00 dobijena od grožđa ili mošta (tropa) od grožđa;
- pića koja sadrže 10% vol. ili više alkohola;
- kolače i pekarske proizvode koji su namijenjeni konzumiraju u roku od 24 sata od njihove proizvodnje;
- sirće;
- kuhinjsku so;
- kristal šećer;
- poslastice koje se uglavnom sastoje od aromatizovanih i/ili obojenih šećera;
- gume za žvakanje i slični proizvodi za žvakanje.

2. »Upotrijebiti do« datum navodi se na sledeći način:

a) ispred datuma navodi se tekst: "upotrijebiti do _____"

b) iza riječi iz tačke (a):

- slijedi datum, ili
- podatak gdje se na ambalaži nalazi datum.

Uz te podatke navodi se opis uslova čuvanja hrane kojih se treba pridržavati:

a) oznaka datuma sastoji se je od dana, mjeseca i po mogućnosti, godine, u nekodiranom obliku tim redoslijedom.

b) »upotrijebiti do« datum navodi se na svakom pojedinačnom pakovanju.

3. Datum zamrzavanja ili datum prvog zamrzavanja, u skladu sa tačkom 6 Prilog 2 ove urebe navodi se na sljedeći način:

a) ispred datuma navodi se tekst "Zamrznuto dana _____"

b) iza riječi iz tačke (a):

- slijedi datum, ili
- informacija gdje se na ambalaži nalazi datum.

**VRSTE MESA ZA KOJE JE OBAVEZNO NAVOĐENJE ZEMLJE PORIJEKLA ILI MJESTA
PORIJEKLA**

Tarifne oznake (Kombinovana nomenklatura 2010)	Opis
0203	Svinjsko meso, svježe, rashlađeno ili zamrznuto
0204	Ovčje ili kozje meso, svježe, rashlađeno ili zamrznuto
Ex 0207	Meso živine tarifne oznake 0105, svježe, rashlađeno ili zamrznuto

SADRŽAJ ALKOHOLA-ALKOHOLNA JAČINA

Stvarna jačina alkohola po volumenu za pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola navodise brojem sa najviše jednim decimalnim mjestom.

Nakon brojčanog podatka o alkoholnoj jačini navodi se oznaka »% vol.«, a ispred nje se može navesti riječ »alkohol« ili skraćenica »alk.«.

Alkoholna jačina određuje se pri temperaturi od 20°C.

Pozitivna i negativna dopuštena odstupanja u odnosu na volumensku jačinu alkohola, izraženu u apsolutnim vrijednostima, navedena su u sljedećoj tabeli. Primjenjuju se ne dovodeći u pitanje odstupanja koja proizilaze iz metode analize za određivanje alkoholne jačine.

Opis pića	Pozitivno ili negativno odstupanje
1. Pivo tarifne oznake 2203 00 najveće alkoholne jačine 5,5% vol.; negazirana pića tarifne oznake 2206 00 dobijena od grožđa	0,5% vol.
2. Pivo alkoholne jačine veće od 5,5% vol; gazirana pića tarifne oznake 2206 00 proizvedena od grožđa; voćna vina od jabuke, kruške, voćna vina i slična pića dobijena od voća različitog od grožđa koja jesu ili nijesu gazirana ili polugazirana; medovača.	1% vol.
3. Pića koja sadrže umočeno voće ili djelove biljaka	1,5% vol.
4. Sva ostala pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola	0,3% vol.

DNEVNI PREPORUČENI UNOS VITAMINA I MINERALA

Dio A

1. Vitamini i minerali koji se mogu navesti i njihovi preporučeni unosi (PU-i)

Vitamini i minerali	Preporučeni unosi (PU-i)
Vitamin A (µg)	800
Vitamin D (µg)	5
Vitamin E (mg)	12
Vitamin K (µg)	75
Vitamin C (mg)	80
Tiamin (mg)	1,1
Riboflavin (mg)	1,4
Niacin (mg)	16
Vitamin B6 (mg)	1,4
Folna kiselina (µg)	200
Vitamin B12 (µg)	2,5
Biotin (µg)	50
Pantotenska kiselina (mg)	6
Kalijum (mg)	2 000
Hlorid (mg)	800
Kalcijum (mg)	800
Fosfor (mg)	700
Magnezijum (mg)	375
Gvožđe (mg)	14
Cink (mg)	10
Bakar (mg)	1
Mangan (mg)	2
Fluor (mg)	3,5
Selen (µg)	55
Hrom (µg)	40
Molibden (µg)	50
Jod (µg)	150

2. Značajna količina vitamina i minerala

U pravilu, pri određivanju značajne količine u obzir treba uzeti sljedeće vrijednosti:

- 15 % preporučenih unosa iz tačke 1 na 100 g ili 100 ml u slučaju proizvoda koji nisu pića;
- 7,5 % preporučenih unosa iz tačke 1 na 100 ml u slučaju pića; ili

- 15 % preporučenih unosa iz tačke 1 po obroku ako pakovanje sadrži samo jedan obrok.

Preporučeni unosi energije i odabranih hranljivih supstanci, osim vitamina i minerala (odrasli)
Dio B

Energija (energetska vrijednost) ili hranljiva supstanca	Preporučeni unos
Energija	8400 kJ/2000 kcal
Ukupne masti	70g
Zasićene masne kisjeline	20g
Ugljeni hidrati	260g
Šećeri	90g
Proteini	50g
So	6g

FAKTORI ZA IZRAČUNAVANJE ENERGETSKE VRIJEDNOSTI

Energetska vrijednost se izračunava upotrebom faktora pretvaranja:

— ugljenihidrati (osim poliola)	17 kJ/g — 4 kcal/g
— polioli	10 kJ/g — 2,4 kcal/g
— proteini	17 kJ/g — 4 kcal/g
— masti	37 kJ/g — 9 kcal/g
— salatri	25 kJ/g — 6 kcal/g
— alkohol (etanol)	29 kJ/g — 7 kcal/g
— organske kisjeline	13 kJ/g — 3 kcal/g
— vlakna	8 kJ/g — 2 kcal/g
— eritritol	0 kJ/g — 0 kcal/g

NAVOĐENJE (PREZENTOVANJE) NUTRITIVNE DEKLARACIJE

Mjerne jedinice koje se upotrebljavaju u nutritivnoj deklaraciji za energiju (kilodžuli (kJ) i kilokalorije (kcal)) i masu (grami (g), miligrami (mg) ili mikrogrami (μg)) i redoslijed prezentovanja informacija, zavisno od slučaja, su sljedeći:

Energiju (energetska vrijednost)	kJ/kcal
masti	g
od kojih	
– zasićene masne kisjeline	g
– jednostruko nezasićene masne kisjeline	g
– višestruko nezasićene masne kisjeline	g
Ugljeni hidrati	g
od kojih	
– šećeri	g
– polioli	g
– skrob	g
vlakna	g
proteini	g
so	g
vitamini i minerali	jedinice utvrđene u tački 1 dijela A Priloga 12ove uredbe